

Drs. S.A. Tjoa

No. 1.7

REGIONALE VERSCHILLEN
IN DE FRANSE LANDBOUW

September 1971

dupl.

L26-1.7c

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Algemeen Economisch Onderzoek

392733

Inhoud

	Blz.
WOORD VOORAF	5
HOOFDSTUK I DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING VAN FRANKRIJK SINDE DE TWEEDE WERELD- OORLOG IN VERGELIJKING MET DIE VAN DE ANDERE EEG-LANDEN	7
§ 1. Bruto-nationaal produkt	8
§ 2. Beroepsbevolking	10
§ 3. Investerings	10
§ 4. Buitenlandse handel	11
§ 5. Streefcijfers van het 5e Ontwikkelings- plan en realisatie daarvan	12
HOOFDSTUK II DE POSITIE VAN DE LANDBOUW IN DE FRANSE ECONOMIE	14
§ 1. Overheidsbeleid t.a.v. de landbouw sinds 1945	14
§ 2. Plaats van de landbouw in de Franse economie	16
§ 3. Prijsontwikkeling van enkele belangrijke landbouwprodukten	20
HOOFDSTUK III REGIONALE VERSCHILLEN IN DE AGRARI- SCHE STRUCTUUR	24
§ 1. Bevolkingsdichtheid, bevolkingsgroei en beroepsbevolking	24
§ 2. Verdeling van de landbouwgrond	24
§ 3. Bedrijfsgruottestructuur	27
§ 4. Eigendoms- en pachtbedrijven	27
§ 5. Veehouderij en akkerbouw; technische ontwikkeling	29
§ 6. Verdeling van het agrarische brutopro- dukt per regio	31
HOOFDSTUK IV ONTWIKKELING VAN DE REGIONALE PRODUKTIE VAN LANDBOUWPRODUKTEN	33
§ 1. Ontwikkelingen in het areaal en het grondgebruik	33
§ 2. Areaal en kg-opbrengsten per ha van tarwe	36
§ 3. Arealen en kg-opbrengsten per ha van voedergewassen	38
§ 4. Arealen en kg-opbrengsten per ha van hakvruchten	43
§ 5. Rundveestapel, melk- en vleesproduktie	47

INHOUD (vervolg)	Blz.
§ 6. Varkensstapel en vleesproduktie	54
§ 7. Pluimveehouderij	57
§ 8. Schapenhouderij	60
HOOFDSTUK V HET VERBRUIK IN FRANKRIJK VAN LAND- BOUWPRODUKTEN, LANDELIJK EN RE- GIONAAL	63
§ 1. Bestedingen aan en verbruik van landbouw- produkten in Frankrijk	63
§ 2. Regionale verschillen in de consumptie van landbouwprodukten	65
HOOFDSTUK VI CONFRONTATIE PER GEBIED VAN PRO- DUKTIE EN VERBRUIK VAN MELK, VLEES EN EIEREN	73
§ 1. Melk en zuivelprodukten	73
§ 2. Vlees	75
§ 3. Eieren	78
SAMENVATTING	80

Woord vooraf

Het EEG-landbouwbeleid heeft tot doel de agrarische produktie in het EEG-gebied daar te doen plaatshebben, waar de omstandigheden voor een bepaald produkt het gunstigst zijn, m.a.w., de concurrentiekracht van de diverse produktiecentra moet maatgevend zijn. Deze concurrentiekracht is afhankelijk van een veelheid van factoren, zoals natuurlijke produktie-omstandigheden, geografische ligging, efficiëntie van de produktie, werkgelegenheid binnen en buiten de agrarische sector e.a.

Nu het tijdperk van nationale landbouwpolitiek grotendeels tot het verleden behoort, is het voor het Nederlandse agrarische bedrijfsleven meer dan ooit van belang zo goed mogelijk georiënteerd te zijn over de aard en de ontwikkeling van de vraag naar landbouwprodukten in de partnerlanden en de veranderingen in de agrarische produktie aldaar.

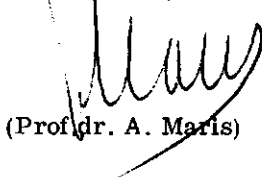
Met het oog hierop zijn door het L.E.I. regionale studies verricht betreffende de naoorlogse ontwikkelingen van vraag en aanbod van landbouwprodukten in de grootste landen van de EEG: Italië, West-Duitsland en Frankrijk. Er is een indeling in drie en twintig gebieden gemaakt, t.w. vijf in Italië, acht in West-Duitsland en tien in Frankrijk. Onder landbouwprodukten dient in dit verband te worden verstaan produkten van de akkerbouw en de veehouderij. De tuinbouwprodukten zijn dus niet in de beschouwing betrokken.

Kennis over de regionale aspecten van de landbouw verschaft een meer gedifferentieerd inzicht in de problemen waarmee deze bedrijfstak in de EEG te kampen heeft dan met behulp van de gemiddelde nationale gegevens kan worden verkregen.

In 1969 heeft het L.E.I. over de vijf gebieden in Italië een publikatie uitgebracht. Een publikatie over de acht gebieden in West-Duitsland is in juni 1971 verschenen. De resultaten van het onderzoek betreffende de tien gebieden in Frankrijk zijn neergelegd in dit rapport.

Het onderzoek is verricht op de afdeling Algemeen Economisch Onderzoek door drs. S.A. Tjoa.

De Directeur,

(Prof. dr. A. Maris)

Den Haag, september 1971

HOOFDSTUK I

De economische ontwikkeling van Frankrijk sinds de Tweede Wereldoorlog in vergelijking met die van de andere EEG-landen

Na de Tweede Wereldoorlog was een deel van het Franse productieapparaat door oorlogshandelingen vernield, terwijl de rest over het algemeen sterk was verouderd. De overheid stond voor de taak de Franse economie weer op te bouwen.

Een tweede vraagstuk vormde de ongelijke regionale spreiding van de economische bedrijvigheid. De meeste industrieën waren gevestigd in de noordelijke gebieden, in de omgeving van de natuurlijke hulpbronnen (kolnmijnen, grondstoffen, enz.) en van de bevolkingscentra. De structurele situatie, technische ontwikkeling evenals klimatologische omstandigheden maakten deze gebieden bovendien bijzonder geschikt voor landbouw. In het overige deel van het land viel relatief weinig economische vooruitgang te bespeuren. In West en Zuidwest was de welvaart nog het grootst in de kustgebieden (scheepvaart); het achterland was echter nog overwegend agrarisch. In Zuidoost en het Middellandse Zeegebied bleven de industriële activiteiten beperkt tot de grote steden en enkele industriecentra. De landbouw in het omringende land vertoonde een grote achterstand vergeleken bij die in de noordelijke gebieden. Deze verschillen tussen de gebieden dreigden groter te worden door de sterke economische vooruitgang in het noorden.

Voorlopig kon de Franse regering nog maar weinig uitrichten ter verkleining van de welvaartsverschillen. Immers in eerste instantie moest de wederopbouw en ontwikkeling van de nationale economie ter hand worden genomen. Hierbij diende het Eerste Vierjarenplan (periode 1947 t/m 1950) ¹⁾ tot richtlijn. Dit plan legde de nadruk op verbetering van de infrastructuur, vergroting van de investeringen in de basisindustrie en stimulering van de op eigen voedselvoorziening gerichte landbouw. In wezen was het economische beleid gebaseerd op een schaarste-economie met een sterk dirigisme op het gebied van prijzen (prijsccontroles), consumptie (rantsoeneringen) en investeringen (prioriteitstoewijzingen).

In het begin van de jaren vijftig begon hierin langzamerhand een kentering te komen. De overheidsinmenging kon worden verminderd als gevolg van een geleidelijke verbetering in de economie. In het tweede en derde plan voor 1954 t/m 1957 resp. 1958 t/m 1961 kon dan ook meer worden overgelaten aan het vrije marktmechanisme. In het vierde en vijfde plan, betrekking hebbende op de jaren 1962 t/m 1965 resp. 1966 t/m 1970 zette deze tendentie zich voort. Vermelding verdient dat eerst in het vierde Vierjarenplan regionale doelstellingen zijn opgenomen en

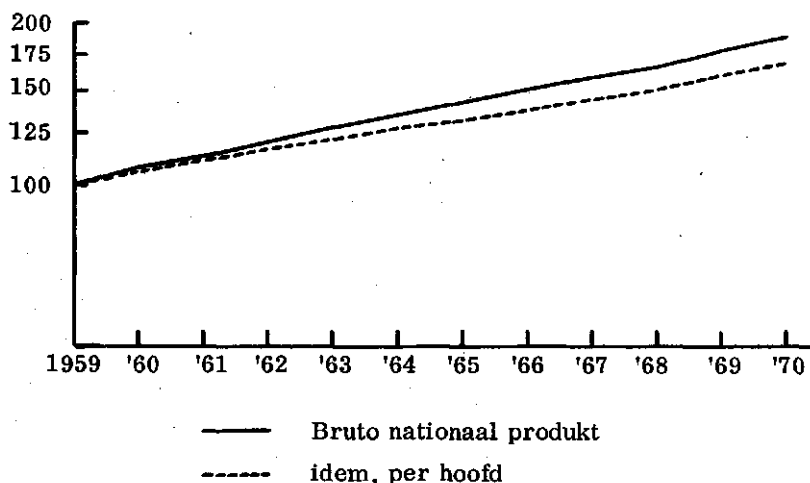
1) In verband met het Europese Herstel Program en andere internationale ontwikkelingsplannen, werd de periode verlengd tot en met 1951.

wel t.a.v. drie gebieden die op landbouwgebied een duidelijke achterstand vertoonden, nl. Bretagne, Zuidwest en het Middellandse Zeegebied. In het vijfde plan zijn behalve voor de genoemde drie gebieden, ook nog steunmaatregelen voorzien voor de z.g. "zones spéciales d'action rurale" (probleemgebieden).

§ 1. Bruto-nationaal produkt

Het reële bruto-nationaal produkt van Frankrijk steeg na 1959 continu, evenals het reële bruto-nationaal produkt per hoofd van de bevolking (grafiek 1).

Grafiek 1. Ontwikkeling van het bruto-nationaal produkt in constante prijzen, totaal en per hoofd in Frankrijk; 1959 = 100

Bron: Les Collections de l'INSEE, C11, 1971.

In de periode 1951/1959 was de gemiddelde jaarlijkse groei van het reële bruto-nationaal produkt in totaal en per hoofd betrekkelijk laag vergeleken met die in de andere EEG-landen (zie tabel 1). In de periode 1959/1967 trad een versnelling op in de economische ontwikkeling. Dit blijkt vooral uit de hogere gemiddelde jaarlijkse groei van het bruto-nationaal produkt, zowel totaal als per hoofd. Evenals in de andere EEG-landen is deze groei vooral teweggebracht door de industrie.

Tabel 1. Gemiddelde jaarlijkse groei in de EEG-landen van het reële bruto-nationaal produkt 1) en van de reële bruto-toegevoegde waarde in landbouw en industrie

	1950/52-1958/60				1958/60-1966/68			
	Frank- rijk 2)	België 3)	West- Duitsl. 4)	Italië land	Frank- rijk	België	West- Duitsl. 4)	Italië land
Bruto-nat. produkt	4,4	2,2	7,3	5,8	5,8	4,4	5,3	5,6
Idem per hoofd	3,4	1,6	6,2	5,2	4,5	3,8	4,1	4,6
Bruto-toegev. waarde								
landbouw 5)	1,9	2,4	2,0	3,0	2,4	0,1	2,0	2,6
industrie/mijnb.	5,1	2,1	8,9	8,9	6,8	5,6	5,8	7,0
								6,7

1) De groei in Frankrijk en West-Duitsland is berekend op basis van marktprijzen en die in de andere landen op basis van factorkosten.

2) 1950/52 - 1957/59.

3) 1953/55 - 1958/60.

4) t/m 1959 excl. Saargebied en West-Berlijn; daarna inclusief.

5) Incl. bosbouw en visserij; in Frankrijk excl. visserij.

Bronnen: O.E.C.D.-Statistics of National Accounts, 1950-1961;
National Accounts of O.E.C.D.-countries, 1950-1968.

§ 2. Beroepsbevolking

De totale beroepsbevolking in Frankrijk is van 1956/58 tot 1968 met 6,4% toegenomen. Deze stijging was na die in Nederland, waar de beroepsbevolking met 12,4% toenam, het grootste van alle EEG-landen (tabel 2)

Tabel 2. Ontwikkeling van de beroepsbevolking in de EEG-landen (1956/1958 = 100)

	1959/61	1962/64	1965/67	1968
Frankrijk	99,5	101,7	105,4	106,4
West-Duitsland 1)	101,3	102,7	102,7	101,1
Italië	97,0	93,4	91,1	90,9
Nederland	102,2	107,1	111,0	112,4
België	100,3	102,6	104,5	105,2

1) Incl. Saargebied en West-Berlijn.

Bron: O.E.C.D.-Labour Force Statistics, 1957-1968.

§ 3. Investerings

Het aandeel van de bruto-investeringen in het bruto-binnenlandse produkt was in Frankrijk aanvankelijk laag vergeleken met dat van de andere EEG-landen (zie tabel 3). In de loop der jaren steeg het aandeel echter aanzienlijk.

Tabel 3. Ontwikkeling van de bruto-investeringen in procenten van het bruto-binnenlandse produkt 1) in de EEG-landen

	1956/58	1959/61	1962/64	1965/67	1968
Frankrijk	18,8	19,1	20,4	21,8	24,9
West-Duitsland 2)	21,9	23,9	25,7	24,7	23,0
Italië	23,7	25,0	25,9	21,3	21,8
Nederland	26,9	26,3	26,8	28,1	29,8
België	19,0	21,1	23,1	25,3	24,2

1) De percentages van België zijn berekend op basis van factorkosten en die van de andere landen op basis van marktprijzen.

2) Vanaf 1960 incl. Saargebied en West-Berlijn.

Bron: National Accounts of O.E.C.D.-countries, 1950-1968.

§ 4. Buitenlandse handel

De economische activiteit openbaart zich eveneens in de buitenlandse handel. In de periode van 1959 tot 1970 was de groei van de kwantitatieve import groter dan die van de kwantitatieve export. Doch de prijsstijging was bij de export groter dan bij de import, hetgeen - vooral na 1968 - heeft geleid tot verbetering van de ruilvoet (zie tabel 4).

Tabel 4. Volume- en prijsontwikkeling van de buitenlandse handel van Frankrijk (1959 = 100)

	Volume		Prijs		Ruilvoet	EEG-aandeel (%)	
	import	export	import	export		import 1)	export 1)
1959	100	100	100	100	100	25,6	25,9
1960	118	117	101	102	101	29,1	30,1
1961	127	125	100	101	101	31,1	33,8
1962	141	127	99	102	103	33,3	37,0
1963	165	138	101	103	102	35,6	38,3
1964	186	148	103	106	103	37,1	38,9
1965	191	166	103	106	103	38,5	40,6
1966	214	179	105	107	102	40,7	40,9
1967	226	188	105	107	102	43,1	39,7
1968	253	209	105	107	102	46,9	41,4
1969	315	235	110	118	107	49,8	43,6
1970	335	272	122	130	107	48,2	45,5

1) Waarde.

Bronnen: Etudes et Conjuncture no. 6, 1967.

Les Collections de l'INSEE C2, 1969; C 11, 1971.

O.E.C.D. "Main Economic Indicators" mei, 1971.

Het aandeel van de EEG in de Franse buitenlandse handel is in de loop der jaren sterk gestegen. Van 1959 tot 1970 is het aandeel van de EEG in de Franse import gestegen van 25 tot 48% en van de Franse export van 26 tot 45%.

Wat de buitenlandse handel in landbouwprodukten betreft, blijkt uit tabel 5 dat Frankrijk in 1959 netto-importerend was, terwijl in 1968 de import en de export ongeveer dezelfde waarde hadden. In de Franse buitenlandse handel in agrarische produkten is de betekenis van de EEG sterk toegenomen. In 1959 was 11% van de agrarische import en 31% van de agrarische export afkomstig uit resp. bestemd voor de EEG; in 1970 waren deze percentages gestegen tot 32 en 60.

Tabel 5. De buitenlandse handel van Frankrijk met de andere EEG-landen en met de rest van de wereld

	1959	1970	Toeneming (1959=100)
Totale import (mln frs.)	26 289	106 860	406
waarvan uit EEG	26%	48%	766
uit overige landen	74%	52%	283
Import landbouwprod. (mln frs.)	7 339	16 306	222
waarvan uit EEG	11%	32%	659
uit overige landen	89%	68%	169
<hr/>			
Totale export (mln frs.)	29 031	109 843	378
waarvan naar EEG	26%	45%	664
naar overige landen	74%	54%	278
Export landbouwprod. (mln frs.)	3 991	16 326	409
waarvan naar EEG	31%	60%	796
naar overige landen	69%	40%	237

Bronnen: als tabel 4.

§ 5. Streefcijfers van het vijfde Ontwikkelingsplan en realisatie daarvan

Uit tabel 6 blijkt in hoeverre de streefcijfers van het vijfde Ontwikkelingsplan in de eerste drie jaar gerealiseerd zijn.

- de bruto-toegevoegde waarde van de landbouw steeg qua volume gemiddeld in de drie eerste jaren van de planperiode tweemaal zoveel als was voorzien. De sterke groei wordt veelal toegeschreven aan de grote produktie in 1967 o.a. van granen (+31%), fruit (+13%) en rundvlees (+9%) 1). De groei van de bruto-toegevoegde waarde in de industrie en in de dienstensector is vrijwel in overeenstemming met de geplande groei.
- In verband met het bovengenoemde nam ook de arbeidsproduktiviteit in de landbouw meer toe dan was voorzien. De arbeidsproduktiviteit in de industrie steeg ook vrij aanzienlijk, die in de dienstensector bleef echter beneden het geplande peil.
- Het algemene prijsniveau steeg sterker dan in het vijfde Plan was voorzien. Dientengevolge ondergingen de producentenprijzen in de landbouw (evenals trouwens de aankooprijzen van de z.g. non-factorinputs) een reële daling.

- Als gevolg van deze prijsontwikkelingen is de gemiddelde reële groei van het inkomen per boer achtergebleven bij het geplande cijfer.

Tabel 6. De beoogde jaarlijkse groei volgens het vijfde Plan en de gerealiseerde jaarlijkse groei in de eerste drie jaren van de planperiode

	Gem. jaarlijkse groei (%)	
	gerealiseerd 1966 t/m 1968	vgl. 5e plan 1966 t/m 1970
Bruto-toegevoegde waarde (const. pr.)		
in de : landbouw	3,2	1,6
industrie	5,4	5,2
dienstensector	4,5	4,9
Bruto-binnenl. prod. (const. pr.)	4,9	5,0
Consumptieve bestedingen (const. pr.)	4,6	4,7
Bruto-investeringen (const. pr.)	7,3	4,9
Werkgelegenheid totaal	0,3	0,7
Werkgelegenheid landbouw	- 3,7	- 3,7
Werkgelegenheid industrie	- 0,2	0,9
Werkgelegenheid dienstensector	2,4	2,0
Arbeidsproductiviteit landbouw	7,3	5,5
Arbeidsproductiviteit industrie	5,6	4,3
Arbeidsproductiviteit dienstensector	2,1	2,8
Algemeen prijsniveau	3,4	1,5
Producentenprijzen landbouw (reëel) 1)	- 1,9	0,4
Prijzen non-factorinputs (reëel) 1)	- 1,5	- 0,5
Ondernemersinkomen (reëel) 1) in de landbouw 2)	0,7	3,1
Ondernemersinkomen (reëel) 1) per ondernemer 2)	3,7	4,8

1) Gecorrigeerd voor veranderingen in het algemeen prijsniveau.

2) Dit is gelijk aan de bruto-toegevoegde waarde (incl. subsidies) na aftrek van de betaalde lonen, pacht en interest.

Bronnen: Les Collections de l'INSEE C3, 1969.
Etudes et Conjuncture no. 5, 1967.

HOOFDSTUK II

De positie van de landbouw in de Franse economie

§ 1. Overheidsbeleid t.a.v. de landbouw sinds 1945

Na de Tweede Wereldoorlog heeft de Franse overheid op verschillende wijzen aandacht besteed aan de landbouwproblemen.

Na 1945 werd de landbouw zeer sterk gestimuleerd in verband met de nationale voedselvoorziening en de exportmogelijkheden. Hoge subsidies werden gegeven voor aankoop van landbouwwerktuigen en leningen tegen lage rente voor herstdoeleinden. Ook werden vrijstellingen van indirecte belastingen gegeven op aangekocht veevoeder, brandstof, kunstmest, bestrijdingsmiddelen, e.d.

Omstreeks 1950 ontstond onder de georganiseerde landbouw vrees voor overproductie. Om de boeren gerust te stellen beloofde de regering de consequenties van eventuele produktieoverschotten te aanvaarden.

In 1954 werd een richtprijs (prix indicatif) vastgesteld voor zachte tarwe. Voor de jaarlijkse aanpassing van de prijzen werd gebruik gemaakt van een index gebaseerd op de produktiekostenontwikkeling in de landbouw en de inkomensstijgingen buiten de landbouw.

In 1957 werd het aantal produkten met prijsgaranties uitgebreid met gerst, maïs, suikerbieten, rundvlees, varkensvlees, eieren en melk. Men maakte hierbij onderscheid tussen enerzijds overschotprodukten (tarwe, gerst, suikerbieten en melk) en anderzijds produkten met toenemende afzetmogelijkheden (maïs, rundvlees, kalfsvlees en varkensvlees). Met de prijsvaststelling werd beoogd de produktie van de eerste groep produkten niet meer te laten stijgen en de voortbrenging van de tweede groep produkten te stimuleren.

Niettegenstaande prijsverhogingen als gevolg van kostenstijgingen, waren aan het einde van de jaren vijftig de gemiddelde producentenprijzen van een groot aantal Franse landbouwprodukten laag in verhouding tot die in andere EEG-landen. Als gevolg van de éénwording van de EEG-markt voor landbouwprodukten, moesten deze prijsverschillen geleidelijk kleiner worden. Dit werd bereikt door een grotere verhoging van producentenprijzen in Frankrijk dan in de andere EEG-landen.

Ter ondersteuning van het prijsbeleid werd op 21 juli 1960 de F.O.R.M.A. 1) opgericht, die o.a. tot taak kreeg de gestelde richtlijnen te handhaven door aan- en verkopen op de binnenlandse markt en het toekennen van subsidies bij export van landbouwprodukten. Bij deze operaties maakt de F.O.R.M.A. gebruik van de diensten van diverse suborga-

1) Fonds d'Orientation et de Régularisation des Marchés Agricoles.

nen 1).

Met de totstandkoming van de EEG werd een belangrijk deel van de functie van de F.O.R.M.A. door het Europese Oriëntatie- en Garantie-fonds voor de landbouw overgenomen. Niettemin blijft de F.O.R.M.A. werkzaam bij de uitvoering van de marktordeningsmaatregelen in het kader van de gemeenschappelijke markt- en prijspolitiek.

Het structuurbeleid van de Franse regering is vooral gericht op schaalvergroting in de landbouw. In het vierde Plan (1962 t/m 1965) stelde de regering reeds dat vergroting van de gemiddelde bedrijfsomvang en afvloeiing uit de landbouw dringend noodzakelijk waren.

De uitvoering van het structuurbeleid is opgedragen o.a. aan de S.A.F.E.R. 2) die tot taak heeft bestaande bedrijven te vergroten. Zij koopt hiertoe landbouwgronden en niet meer in exploitatie zijnde bedrijven en ontgint woeste grond. Deze aldus verkregen gronden worden gegroepeerd tot grotere eenheden en in beheer genomen totdat ze zijn verkocht.

De F.A.S.A.S.A. 3), opgericht in 1962, heeft tot taak de afvloeiing (door uitkoop van de oude boeren) te bevorderen alsmede betere werk- en levensomstandigheden voor de jonge boeren te creëren. Ten dele heeft de F.A.S.A.S.A. dezelfde functie als het Nederlandse Ontwikkelings- en Saneringsfonds.

De overheid beschikt voorts over diverse beleidsmiddelen om knelpunten in de ontwikkeling naar een meer moderne bedrijfsstructuur weg te nemen, zoals: financieringsfaciliteiten bij bedrijfsopvolging en bedrijfs-overneming, vergemakkelijking van investeringen door overheidsgaranties, stimulering d.m.v. voorlichting van bedrijfsverbeteringen en van de vakkennis van de boeren, regelingen ten aanzien van grondgebruiks-rechten.

Een belangrijke doelstelling in de Landbouwwet van 1960 betreft de verbetering van de inkomensverhoudingen tussen de landbouw en de niet-landbouw. Bijzondere nadruk werd gelegd op de verhoging van de arbeids-productiviteit in de landbouw. Erkend werd dat alleen het markt- en prijs-beleid niet in staat is om aan de boer een redelijk inkomen te verschaffen. Vandaar ook dat in het vierde Plan (1962 t/m 1965) het accent vooral lag op de structurele hervorming van de landbouw, zoals schaalvergroting, rationalisatie van de produktie en afzet van landbouwprodukten. In het vijfde Plan (1966 t/m 1970) is - naast de doelstellingen van het 4e Plan - ook rationalisatie van de industriële bewerking en verwerking van landbouwprodukten opgenomen.

-
- 1) dat zijn o.a.: Office National Interprofessionnel des Céréales (ONIC) voor granen; Société Interprofessionnelle du Bétail et des Viandes (SIBEV) voor vlees; Société Interprofessionnelle du Lait et des Dérivés (Interlait) voor melk en zuivel; Société Nationale Interprofessionnelle de la Pomme de Terre (SNIPOT) voor aardappelen; Caisse Interprofessionnelle d'Exportation des Sucres (CIES) voor suiker.
 - 2) Sociétés d'Aménagement Foncier et d'Etablissement Rural.
 - 3) Fonds d'Action Sociale pour l'Amélioration des Structures Agricoles.

§ 2. Plaats van de landbouw in de Franse economie

Bruto-toegevoegde waarde van de landbouw

Het aandeel van de landbouw in het Franse bruto-nationaal produkt bedroeg in 1970 6,0% tegen 8,9% in 1962 (zie tabel 7). De reële bruto-toegevoegde waarde van de landbouw vertoonde in de periode 1962-1970 een stijging van 14%. Daar in de overige sectoren de toeneming van de reële bruto-toegevoegde waarde aanzienlijk groter was, daalde het aandeel van de landbouw in het reële nationaal produkt tot 6,0% in 1970.

Tabel 7. Ontwikkeling van de nominale en reële bruto-toegevoegde waarde in de landbouw en het aandeel hiervan in het bruto-nationaal produkt

	Bruto-toegevoegde waarde (tegen marktprijzen)				
	Landbouw			Niet-landbouw	
	in werkelijk- ke prijzen	in constan- te prijzen	aandeel in brut.-nat. produkt	in werkelijk- ke prijzen	in constan- te prijzen
1962	100	100	8,9	100	100
1964	104	100	7,5	126	114
1966	115	102	7,1	148	127
1968	126	114	6,6	175	138
1969	134	108	6,0	206	151
1970	150	114	6,0	231	161

Bronnen: National Accounts of O.E.C.D.-countries, 1950-1968.
Les Collections de l'INSEE, C 11, 1971.

Beroepsbevolking en arbeidsproductiviteit in de landbouw

De landbouwberoepsbevolking - in 1970 13,2% van de totale beroepsbevolking - verminderde in de periode 1959-1970 met 35% of wel gemiddeld met 2,8% per jaar. De groep betaalde arbeidskrachten - in 1970 slechts 17% van de agrarische beroepsbevolking - nam in dezelfde periode met gemiddeld 3,5% per jaar af; de groep bedrijfshoofden en gezinsleden verminderde met 2,6% per jaar (tabel 8 zie blz. 17).

De arbeidsproductiviteit in de landbouw is blijkens grafiek 2 in de periode 1962 t/m 1968 gestegen met meer dan 40%, d.w.z. gemiddeld 6,2% per jaar. Opmerkelijk is de sterke toeneming in de laatste jaren. Hierbij moet echter worden opgemerkt dat deze berekening is gebaseerd op het aantal personen en niet op het aantal volledig werkzame personen in de landbouw (hetgeen niet bekend is), waardoor de ontwikkeling van de arbeidsproductiviteit wellicht overdreven wordt voorgesteld in de grafiek. Vele arbeidskrachten zullen namelijk slechts voor een gedeelte van het jaar in de landbouw hebben gewerkt.

Tabel 8. De landbouwberoepsbevolking (x 1 000)

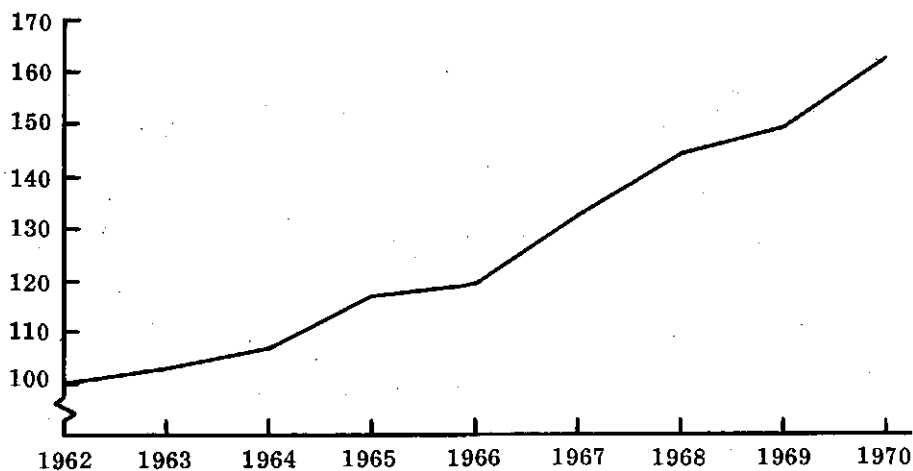
Jaar- gemidd.	Totaal		Betaalde arbeidskrachten		Bedrijfshoofden + gezinsleden	
1959	4 174	(100)	876	(100)	3 298	(100)
1962	3 745	(90)	771	(88)	2 974	(90)
1964	3 512	(84)	700	(80)	2 812	(85)
1966	3 190	(76)	584	(67)	2 606	(79)
1968	2 954	(71)	526	(60)	2 428	(74)
1969	2 843	(68)	499	(57)	2 344	(71)
1970	2 729	(65)	474	(54)	2 255	(68)

() = index, 1959 = 100.

Bronnen: Etudes et Conjuncture no. 6, 1967.

Les Collections de l'INSEE, C 11, 1971.

Grafiek 2. Ontwikkeling van de arbeidsproductiviteit 1) in de Franse landbouw (1962-1970)

1) Gedefinieerd als de bruto-toegevoegde waarde (in constante prijzen) per hoofd van de agrarische beroepsbevolking.

Bron: berekend op basis van de gegevens uit:

O.E.C.D. National Accounts of O.E.C.D.-countries, 1950-1968.

O.E.C.D. Labour Force Statistics, 1957-1968.

De Franse buitenlandse handel in agrarische producten

In de buitenlandse handel nemen de landbouwprodukten een vrij belangrijke plaats in. Het aandeel van de agrarische export in de totale uitvoer steeg van 13,7% in 1959 tot 16% in 1970; het aandeel van de agrarische import daalde van 27,9% tot 15,3%. In 1959 was de waarde van de Franse agrarische import bijna 90% groter dan de agrarische exportwaarde. In 1970 waren import- en exportwaarde van landbouwprodukten vrijwel in evenwicht (tabel 9). Doch met betrekking tot de intra-communautaire handel had Frankrijk op agrarisch gebied een exportoverschot. Bovendien ontwikkelde deze handel zich in veel sneller tempo dan die met niet-EEG-landen.

Tabel 9. De Franse buitenlandse handel in landbouwprodukten 1)

Jaar	Agrar. imp.w. (x 1 mln. frs.)	Aand. in totale import (%)	Aand. EEG in agrar. import (%)	Agr.exp.- waarde (x 1 mln. frs.)	Aand. in totale export (%)	Aand. EEG in agrar. export (%)
1959	7 339	27,9	10,8	3 991	13,7	30,7
1960	7 873	25,1	12,7	4 909	14,1	31,9
1961	7 710	23,1	11,6	5 879	16,0	33,3
1962	8 723	23,7	13,2	5 789	15,5	35,2
1963	9 409	21,6	16,8	6 825	16,5	38,4
1964	10 736	21,4	18,8	7 754	17,0	39,5
1965	10 679	20,7	20,4	8 569	16,7	44,2
1966	11 538	19,6	19,5	9 334	16,8	48,8
1967	11 201	18,1	23,4	9 553	16,3	50,2
1968	11 336	16,3	29,9	11 290	17,2	53,0
1969	14 005	15,5	33,1	14 204	17,6	62,3
1970	16 306	15,3	32,2	16 326	16,0	59,8

1) Incl. bosbouwpr., prod. van de agrarische industrie en voedingsmiddelenindustrie.

Bronnen: Etudes et Conjuncture no. 6, 1967.

Les Collections de l'INSEE C 11, 1971.

Granen, zuivel, vers fruit en (in mindere mate) rundvlees vormen de belangrijke agrarische exportprodukten van Frankrijk (zie tabel 10 blz. 19). Daartegenover bestaat een importbehoefte aan varkensvlees en andere vleessoorten evenals aan groente.

Binnen de EEG maken de granen, zuivel en vlees het belangrijkste deel uit van de agrarische export (zie tabel 11). De ontwikkeling van de exportwaarde van deze produkten nam sterk toe.
(Tabel 11 zie bladz. 20).

Tabel 10. Voorzieningsbalans en zelfvoorzieningsraad van enkele belangrijke landbouwprodukten, in 1 000 ton
(gemiddelde van 1967/68 en 1968/69)

	Beschikb. productie	export- saldo	voorraad- mutaties	binnenl. verbr.	zelfv.- graad (%)
Plantaardige produkten:					
granen	32 705	+ 9 500	+ 972	22 233	147
zachte tarwe	14 374	+ 4 973	+ 631	8 770	164
harde tarwe	262	- 258	- 22	542	48
gerst	9 507	+ 3 175	+ 310	6 022	158
maïs	4 771	+ 1 372	+ 36	3 363	142
haver	2 944	+ 140	+ 5	2 799	105
rogge	358	+ 26	+ 8	324	110
overige granen	490	+ 47	+ 3	440	112
aardappelen	10 233	+ 155	-	10 078	102
suikerbieten	14 739	-	-	14 739	100
groente (incl. cons.)	7 236	- 319	-	7 555	96
vers fruit (incl. cons. + sappen)	3 363	- 194	-	3 557	95
wijnen (x 1 000 hl)	63 259	- 1 736	- 405	65 400	97
Dierlijke produkten:					
vlees, totaal)	4 030	- 123	+ 8	4 145	97
rundvlees)	1 093	+ 105	+ 8	980	112
kalfsvlees) ¹⁾	364	- 1	-	365	100
varkensvlees)	1 083	- 143	-	1 226	88
schape- en geitevl.)	111	- 21	-	132	84
paardvlees)	71	- 12	-	83	86
pluimveevlees	677	+ 15	-	662	102
overig vlees	260	- 5	-	265	98
volle melk	31 291	+ 160	-	31 131	101
condensmelk	183	+ 94	- 3	92	199
melkpoeder (vol. en mager)	717	+ 338	+ 56	323	222
boter	472	+ 54	+ 38	380	124
kaas	715	+ 60	- 1	656	109
eieren	622	- 1	-	623	100

1) Zonder slacht- en afsnijvetten.

Bron: EEG-landbouwstatistieken.

Tabel 11. De waarde van de Franse export van enkele landbouwprodukten naar de andere EEG-landen in 1960 en 1968

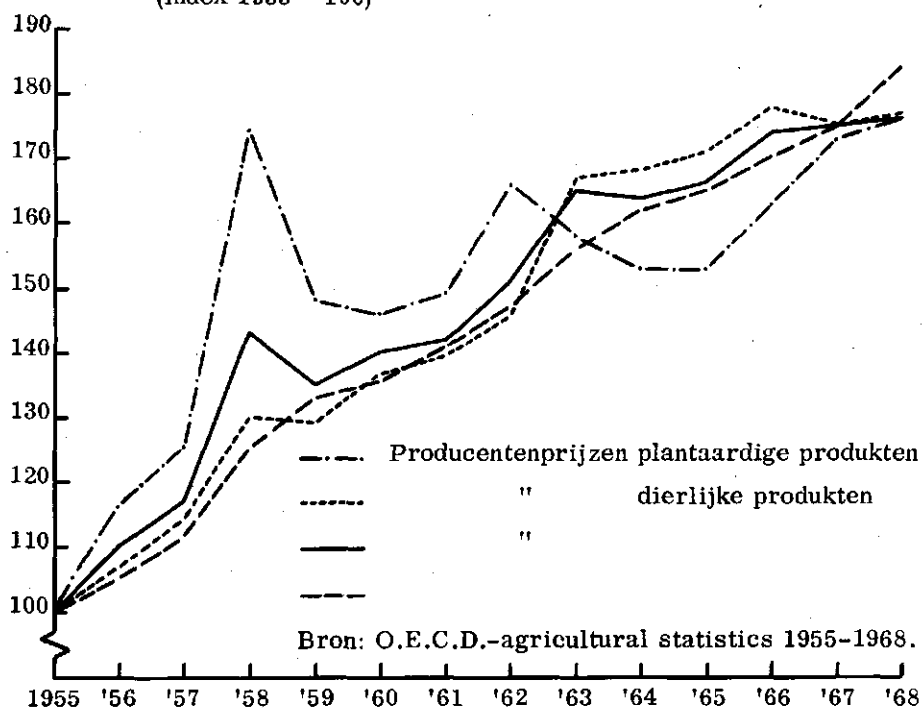
	1960	1968	
	(x 1 mln. frs.)	(x 1 mln. frs.)	1960 = 100
Alle landbouwprodukten	1 565	5 895	377
Gereguleerde prod.:	582	3 179	546
granen	257	1 731	674
melk en zuivel	135	823	610
vlees (incl. pluimvee)	190	625	329
Fruit	75	299	399
Groente	73	125	171
Levend vee	101	196	194

Bron: Min. de l'Agricult. (Rev. Franc. de l'Agr. 1969; Comm. extérieur 1968).

§ 3. Prijsontwikkeling van enkele belangrijke landbouwprodukten

De ontwikkeling van de producentenprijzen van landbouwprodukten verliep in de periode 1955-1968 min of meer parallel met die van het algemene prijsniveau (grafiek 3): de landbouwprijzen stegen jaarlijks met gemiddeld 4,5%, het algemene prijsniveau met 4,8%.

Grafiek 3. Ontwikkeling van landbouwprijzen en het algemene prijsniveau (index 1955 = 100)

Terwijl de prijsontwikkeling van plantaardige produkten grote schommelingen te zien gaf als gevolg van weersinvloeden op de produktie, vertoonden de dierlijke produkten door de jaren heen een vrij gelijkmatige prijsstijging.

De prijslijn van de plantaardige produkten vertoonde in 1962 en in 1958 een top als gevolg van slechte oogsten in die jaren.

De producentenprijzen van tarwe, gerst, mals en van suikerbieten stegen over het algemeen vrij regelmatig (tabel 12). De prijzen van haver en aardappelen schommelen daarentegen zeer sterk. Voor beide produkten ontbreekt een prijsgarantieregeling.

Tabel 12. Ontwikkeling van de producentenprijzen van enkele belangrijke landbouwprodukten (1955 = 100)

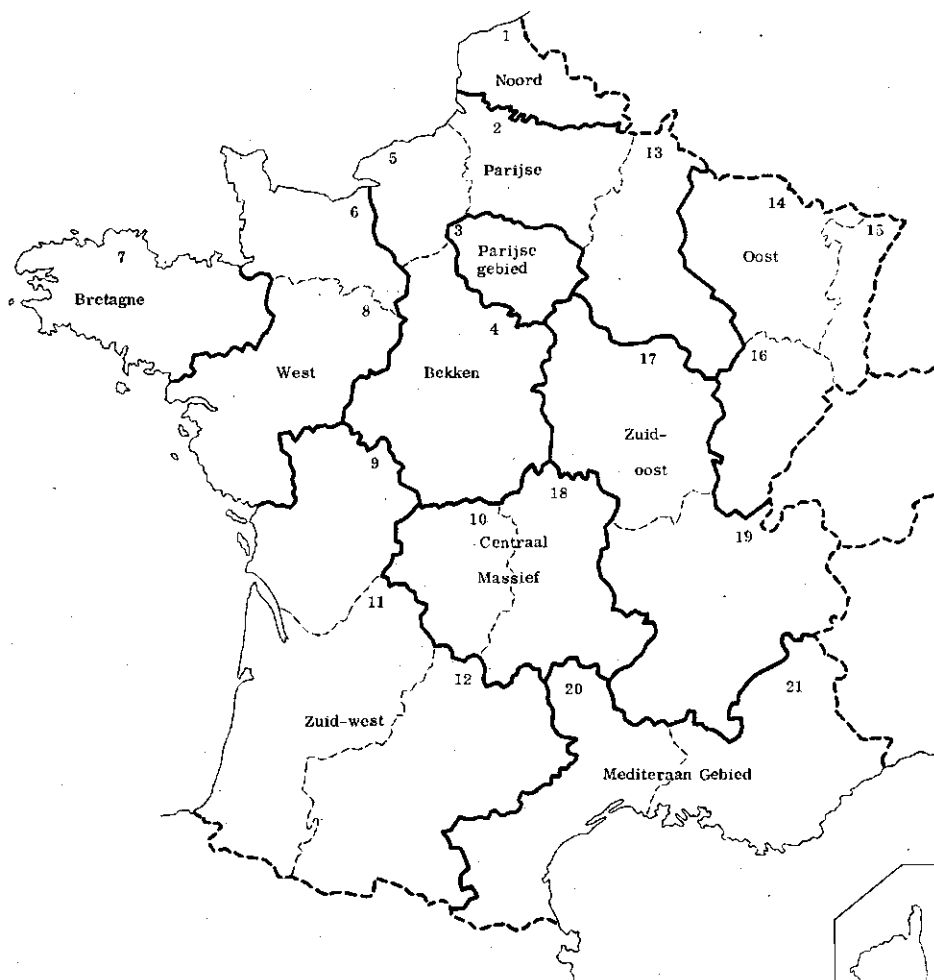
	1960	1965	1966	1967	1968	1969
Tarwe	117	124	136	143	142	133
Gerst	108	113	124	130	131	126
Haver	117	172	163	163	167	173
Mals	100	119	115	113	115	114
Rogge	123	133	136	149	155	151
Aardappelen	199	282	314	234	206	250
Suikerbieten	133	135	148	169	188	174
Rundvlees	160	227	228	226	233	245
Kalfsvlees	151	219	227	220	227	240
Varkensvlees	128	140	165	148	150	166
Pluimveevlees	102	96	96	100	106	113
Melk	140	159	164	170	172	168
Eieren	120	138	136	127	142	132

Bron: EEG-landbouwstatistiek.

Ook de producentenprijzen van de dierlijke produkten vertoonden een vrij gelijkmatige stijging met uitzondering van de pluimveeprijzen, die duidelijk een stabiel verloop hebben. In prijsstijging ligt het varkensvlees ver achter bij het rund- en kalfsvlees.

Terwijl de prijsverhouding tussen gerst en tarwe in de loop der jaren bijna gelijk is gebleven, is na 1958 de prijs van mals ten opzichte van die van tarwe gedaald. Dit laatste houdt verband met de prijsstijging van tarwe in het kader van het EEG-prijsbeleid.

INDELING NAAR SOCIO-ECONOMISCHE- EN PLANGEBIEDEN

PARIJSE GEBIED (12 070 km²)

3. Région Parisienne

PARIJSE BEKKEN (97 160 km²)

2. Picardië

4. Centre

5. Haute-Normandie

13. Champagne

NOORD (12 520 km²)

1. Nord

OOST (48 240 km²)

14. Lorraine

15. Alsace

16. Franche-Comté

WEST (50 910 km²)

6. Basse-Normandie

8. Pays de la Loire

BRETAGNE (28 330 km²)

7. Bretagne

CENTRAAL MASSIEF (43 230 km²)

10. Limousin

18. Auvergne

ZUID-WEST (114 170 km²)

9. Poitou-Charentes

11. Aquitaine

12. Midi-Pyrénées

ZUID-OOST (76 400 km²)

17. Bourgogne

19. Rhône-Alpes

MEDITERRAAN GEBIED (68 310 km²)

20. Languedoc

21. Provence-Côte d'Azur-Corse

Regionale verschillen in de agrarische structuur

Voor het locatie-onderzoek hebben wij gebruik gemaakt van de indeling van Frankrijk in tien gebieden, zoals deze door de EEG is gemaakt. De geografische en sociaal-economische kenmerken binnen deze grote gebieden zijn uiteraard niet homogeen. Hierin zou verbetering kunnen worden gebracht door het aantal gebieden te vergroten. Dit zou de overzichtelijkheid van het rapport echter schaden zodat hiervan is afgezien.

De door de EEG gemaakte socio-economische indeling van Frankrijk onderscheidt: het Parijse gebied, het Parijse Bekken, Noord, Oost, West, Bretagne, Centraal Massief, Zuidwest, Zuidoost en het Mediterraangebied (zie kaart op blz. 22).

§ 1. Bevolkingsdichtheid, bevolkingsgroei en beroepsbevolking

Uit tabel 13 blijkt dat de bevolkingsdichtheid in de diverse gebieden sterk uiteenloopt. Terwijl de gebieden Parijs en Noord een grote bevolkingsdichtheid hebben, worden gebieden als Centraal Massief en Zuidwest gekenmerkt door een bijzonder lage bevolkingsdichtheid. In de overige gebieden wijkt de dichtheid in mindere mate af van het nationale gemiddelde.

(Tabel 13 zie blz. 25).

De jaarlijkse bevolkingsgroei in het Parijse gebied en in het Middellandse gebied is verreweg het sterkst, gevolgd door Oost, Zuidoost en Noord. Daarentegen bedraagt het groeipercentage in Bretagne en Centraal Massief niet meer dan een kwart van het gemiddelde van Frankrijk.

De agrarische beroepsbevolking in de industriegebieden Noord en Oost is uiteraard relatief gering en in de landbouwgebieden West, Bretagne, Centraal Massief en Zuidwest naar verhouding groot. In laatstgenoemde gebieden is overigens de gemiddelde jaarlijkse afvloeiing van agrariërs vrij groot.

§ 2. Verdeling van de landbouwgrond

De grote bevolkingsdichtheid in het Parijse gebied en Noord brengt mee, dat in deze gebieden naar verhouding minder grond voor de landbouw beschikbaar is dan in het Parijse Bekken, Oost, West en Centraal Massief (tabel 14). Het aandeel van bouwland is in het Parijse gebied en Noord, evenals in het Parijse Bekken en Bretagne groot. Daartegenover hebben Oost, Zuidoost, Centraal Massief en het Middellandse gebied relatief weinig bouwland. Ook het aandeel van de niet in gebruik zijnde

Tabel 13. Bevolking, beroepsbevolking en agrarische beroepsbevolking per regio (1968)

Gebieden	Totale bevolking			Beroepsbevolking			Agr. beroepsbevolking		
	aant. 1)	jrl. groei 2)	p. km ²	aant. 1)	jrl. groei 3)	in %	beroepsbev. in %	jrl. groei 3)	in %
Parijse gebied	9,6	2,0	797	4,3	1,2		1		-2,5
Parijse Bekken	6,3	0,9	65	2,5	1,1		17		-3,1
Noord	3,9	1,0	309	1,3	0,2		8		-2,7
Oost	4,8	1,3	99	1,8	0,5		11		-3,3
West	3,8	0,7	75	1,6	0,6		30		-2,8
Bretagne	2,4	0,3	85	1,0	0,0		33		-3,5
Centraal Massief	2,0	0,3	47	0,8	0,0		29		-3,4
Zuidwest	6,1	0,7	54	2,4	0,3		27		-3,4
Zuidoost	6,0	1,3	78	2,4	0,9		14		-3,7
Mediterraangebied	5,2	1,7	75	1,8 4)	1,7 4)		14 4)		-1,9 4)
Frankrijk	50,1	1,2	91	19,9	0,8		15		-3,3

1) x 1 mln.

2) In de periode 1954-1967.

3) In de periode 1962-1968.

4) Exclusief Corsica.

Bronnen: O.E.C.D. Man Power Statistics 1954-1964;

O.E.C.D. Labour Force Statistics 1957-1968.

Tabel 14. Verdeling van de cultuurgrond naar gebruik per regio (1968)

Gebieden	Proc. verdeling v.d. oppervl.cult.grond				Proc. verdeling van het bouwland		
	totaal (x1 mln ha)	niet in gebruik	gras- land 1)	bouw- tuinl. land 2)	totaal (x1 mln ha)	granen hak- vruchten	voeder- gew. 3)
Parijse gebied	0,7	7	10	78	0,6	73	11
Parijse Bekken	7,0	4	28	64	4,5	65	11
Noord	1,0	1	32	64	0,6	59	22
Oost	2,7	5	58	34	0,9	62	8
West	4,3	2	64	30	1,3	48	20
Bretagne	2,3	10	39	50	1,2	52	24
Centraal Massief	2,9	9	64	25	0,7	63	12
Zuidwest	7,4	12	38	43	3,1	62	7
Zuidoost	4,4	9	52	33	1,5	67	6
Mediterraangebied	4,1	25	41	13	0,5	48	4
Frankrijk	36,8	9	44	40	14,9	61	11

1) Omvat "Prairies temporaires", "Pacages temporaires" en "Surfaces toujours couvertes d'herbe".

2) Z.g. "Terres labourables" (incl. kunstweiden, excl. tijdelijk gras- en weiland).

3) Omvat "Prairies artificielles" en "Fourrages annuels".

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

landbouwgrond is in Zuidoost, Bretagne en het Midderraangebied groot. (Tabel 14 zie blz. 26).

Van het bouwland wordt in alle gebieden (met uitzondering van het Midderraangebied en West) meer dan de helft ingenomen door granen. Het hakvruchtenareaal in Noord en Bretagne omvat meer dan 20% van het bouwland. In het Midderraangebied, Zuidoost en Zuidwest is daarentegen dit aandeel bijzonder laag. Voedergewassen komen naar verhouding veel voor in West, Zuidwest en het Midderraangebied, doch in Noord en het Parijse gebied relatief weinig.

§ 3. Bedrijfs-grootte-structuur

Zuidoost en het Midderraangebied hebben relatief veel bedrijven kleiner dan 10 ha. Het Parijse gebied en het Parijse Bekken hebben relatief veel bedrijven boven de 50 ha (tabel 15). In de gebieden West, Zuidwest, Noord en Centraal Massief zijn de bedrijven van 10 tot 50 ha relatief sterk vertegenwoordigd.

De bedrijven zijn gemiddeld het grootst in het Parijse gebied en het Parijse Bekken en gemiddeld het kleinst in Bretagne en het Midderraangebied.

Tussen de gebieden zijn er grote verschillen in de vermindering van het aantal bedrijven. In Oost en Zuidoost was de jaarlijkse vermindering van het aantal bedrijven relatief groot, terwijl de gemiddelde bedrijfs-grootte sterk toenam. De vermindering van het aantal bedrijven was het kleinst in West en Bretagne. (Tabel 15 zie blz. 28).

Het percentage bedrijven van boeren van 65 jaar of ouder is in het Centraal Massief, Zuidoost en het Midderraangebied zeer hoog, nl. tussen 20 en 25%. Daartegenover is in Noord en Bretagne dit percentage slechts 12 resp. 13. De verschillen tussen genoemde gebieden doen zich ook voor t.a.v. het percentage boeren ≥ 65 jaar zonder opvolger; van de boeren van 65 jaar en ouder heeft ruim 75% geen opvolger.

§ 4. Eigendoms- en pachtbedrijven

Zuivere pachtbedrijven komen naar verhouding het meest voor in het noordelijke en westelijke deel van het land, nl. het Parijse gebied en het Parijse Bekken, Noord, West en Bretagne (tabel 16). Zuivere eigendomsbedrijven vindt men relatief veel in Zuidwest, het Midderraangebied, Oost en Zuidoost.

Wat de verhouding gepacht land / eigendomsland betreft, blijkt dat in Frankrijk ca. de helft van de cultuurgrond in eigendom van de gebruiker is. Per regio ligt deze verhouding echter zeer verschillend. In het algemeen kan men stellen dat in de zuidelijke helft van Frankrijk eigendomsgrond overweegt en in de noordelijke helft pachtgrond.

Dat de grondprijzen in het Parijse gebied aanzienlijk hoger zijn dan in

Tabel 15. Aantal landbouwbedrijven, bedrijfsgroottestructuur, leeftijd boer (1967)

Gebieden	Landb. bedrijven		Gem. bedr. opp.		% bedr. p. groottekl. (ha)				% bedr. met boer ≥ 65 jaar	Bedrijven zonder op- volger 2)
	aantal	jr.l. (x1000) groei 1) (in %)	ha	jr.l. groei 1) (in %)	1-10	10-20	20-50	> 50		
Parijse gebied	14	- 1,8	45	2,2	32	10	23	35	14	10
Parijse Bekken	200	- 1,6	31	1,8	32	16	31	21	17	13
Noord	53	- 1,6	18	2,2	33	32	31	4	12	8
Oost	117	- 2,7	19	3,9	43	22	26	9	18	15
West	232	- 1,1	17	1,6	39	28	29	4	14	12
Bretagne	163	- 1,3	12	0,7	48	35	16	1	13	9
Centraal Massief	135	- 2,1	19	2,0	36	32	25	7	22	15
Zuidwest	364	- 2,0	17	2,3	40	30	25	5	19	14
Zuidoost	219	- 2,3	17	2,3	49	26	18	7	20	16
Mediterraangebied	193	- 2,1	10	0,9	68	17	11	4	25	20
Frankrijk	1690	- 1,9	18	2,1	43	26	24	7	18	14

1) In de periode 1955-1967.

2) 1963.

Bronnen: Statistique Agricole, supplement "serie Etudes" No. 7, 1965; No. 42, 1969.
Revue Française de l'agriculture, No. 6, 1969.

Tabel 16. Pacht, eigendom en grondprijzen

Gebieden	Perc. bedrijven (1963)		Perc. pacht- pacht + grond eigend. (1963)	Grondprijzen p.ha (x 1 000 frs.) bouwl. grasl. (ult. 1967)	
	pacht	eigend.			
Parijse gebied	28	27	45	73	13,2 11,6
Parijse Bekken	25	34	41	63	7,9 8,8
Noord	25	11	64	74	10,7 11,6
Oost	6	33	61	43	5,3 5,6
West	38	31	31	67	6,7 8,9
Bretagne	37	34	29	59	6,4 5,1
Centraal Massief	18	47	35	42	4,1 4,4
Zuidwest	15	61	24	31	4,9 4,4
Zuidoost	16	45	39	46	5,3 5,8
Mediterraangebied	8	74	18	23	6,9 5,4
Frankrijk	21	46	33	49	6,5 6,7

Bron: Statistique Agricole supplement "Serie Etudes" No. 7, 1965;
No. 50, 1969.

de overige gebieden ligt voor de hand. De grondprijs blijkt het laagst te zijn in het Centraal Massief en Zuidwest.

§ 5. Veehouderij en akkerbouw; technische ontwikkeling

West, Bretagne en Noord zijn gebieden met veel veehouderij. In de twee laatstgenoemde gebieden steekt de rundveedichtheid per ha gras- en voederareaal ver boven die van de andere gebieden uit. Het aantal runderen per bedrijf met rundvee is in Bretagne en Noord echter minder hoog dan in het Parijse gebied en het Parijse Bekken (tabel 17).

Het aantal varkens is groot in gebieden waar veel hakvruchten worden verbouwd, zoals in Noord en Bretagne, de belangrijke varkenshouderij-gebieden van Frankrijk. Doch evenals in de rundveehouderij is het aantal varkens per bedrijf met varkens in deze gebieden veel lager dan in het Parijse gebied en het Mediterraangebied.
(tabel 17 zie blz. 30).

Het produktieniveau in de akkerbouw en in de veehouderij in de diverse gebieden wordt voor een belangrijk deel bepaald door de technische ontwikkeling. In het Parijse gebied en het Parijse Bekken, evenals in Noord, is de tarweproduktie per ha en de melkgift per koe veel hoger dan in de overige gebieden. Kenmerkend voor het technische niveau in de landbouw zijn de mechanisatiegraad en het kunstmestverbruik (tabel 18). De gebieden met de hoogste opbrengsten zijn dan ook het meest gemechaniseerd en hebben het grootste kunstmestverbruik per ha, zoals het Parijse gebied, het Parijse Bekken, Noord en Oost. Ook in Zuidwest en

Tabel 17. Veedichtheid, veebezetting, melkgift per koe en kg-opbrengst van tarwe

Gebieden	p. ha 1)	Rundvee		Varkens p. bedr. 2) met varkens	Tarwe kg-op- brengst p. ha 3)
		p. bedr. 2) met rund- vee	melk- gift 3) (liters)		
Parijse gebied	1,46	27	3 276	36	4 200
Parijse Bekken	1,43	24	3 075	16	3 800
Noord	2,45	20	3 379	22	4 000
Oost	1,09	18	3 052	12	3 000
West	1,47	20	2 890	11	3 400
Bretagne	1,96	13	2 447	15	3 100
Centraal Massief	1,07	17	1 862	9	2 900
Zuidwest	1,00	12	2 185	12	2 800
Zuidoost	0,98	14	2 626	15	3 100
Mediterraangebied	0,14	12	1 730	30	2 300
Frankrijk	1,16	17	2 612	14	3 400

1) Gras- en voederareaal in 1968.

2) 1966.

3) Gemiddelden v. 1966-1968.

Bronnen: Statistique Agricole Annuelle.

Statistique Agricole Supplement "Serie Etudes", No: 42, 1969.

Zuidoost is er een groot aantal trekkers per ha bouwland. Dit houdt verband met het feit dat in dit gebied specifieke produkten, zoals wijnen, groenten en fruit worden voortgebracht.

Tabel 18. Technische ontwikkeling in de landbouw

Gebieden	Melkmach. p. 1 000 koeien 1) (1968)	Trekken p. 1 000 ha cult.gr. 2) (1968)	Kunstmestverbruik per ha cult.gr. 2) (67/68)		
			stikstof	fosfaat	kali
Parijse gebied	43	38	93	106	93
Parijse Bekken	38	31	60	70	58
Noord	29	39	78	71	77
Oost	43	35	16	28	18
West	21	32	22	48	34
Bretagne	25	42	35	58	38
Centr. Massief	6	31	9	23	8
Zuidwest	22	44	31	41	25
Zuidoost	29	33	23	34	25
Mediterraangeb.	11	30	19	20	27
Frankrijk	25	35	35	46	35

1) "Vaches laitières" en "Vaches peu laitières".

2) Excl. bos- en landbouwgrond niet in gebruik.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

§ 6. Verdeling van het agrarische bruto-produkt per regio

Het Parijse Bekken levert de grootste bijdrage tot de Franse bruto-produktiewaarde in de landbouw (af-boerderij), nl. 20% gevolgd door Zuidwest (17%) en West (13%). Zuidoost, het Mediterraangebied en Bretagne dragen ieder circa 10% bij.

Met betrekking tot de samenstelling van het agrarisch brutoprodukt zijn er opmerkelijke verschillen tussen de gebieden (tabel 19). Zo is het aandeel van de plantaardige produktie in het Parijse gebied en het Mediterraangebied hetzelfde, nl. ruim 80%, maar het Parijse gebied is een uitgesproken graangebied, terwijl het Mediterraangebied zich voornamelijk toelegt op de wijnbouw, groente- en fruitteelt. Daartegenover neemt in West, Bretagne, Centraal Massief en Oost de dierlijke produktie een aanzienlijk deel van de agrarische bruto-produktiewaarde voor zijn rekening. Terwijl in Bretagne de varkenshouderij een groot aandeel heeft in de dierlijke produktiewaarde, is in Oost, West en Centraal Massief de rundveehouderij van meer belang.

Tabel 19. Bruto-productiewaarde 1) in de landbouw (1966)

Gebieden	Bruto-prod. waarde in de landb. (x1 mln.frs)	Perc. verdeling bruto-prod.w. plantaardige productie			Perc. verdeling bruto-prod. waarde dierlijke productie				
		granen	aard., groente, fruit	wijn overige	rund- vlees	varkens- vlees	pluim- vee + eieren	melk	overige
Parijse gebied	1 519 (81)	49	30	-	21	16	26	16	10
Parijse Bekken	10 870 (49)	53	16	10	21	27	35	14	12
Noord	2 836 (37)	27	51	-	22	21	32	11	6
Oost	3 484 (24)	21	25	21	33	30	41	8	7
West	7 117 (18)	28	44	17	11	33	39	10	6
Bretagne	5 081 (15)	13	80	-	7	21	27	19	1
Centraal Massief	2 940 (16)	31	44	6	19	42	20	8	12
Zuidwest	9 191 (40)	30	28	28	14	30	23	17	15
Zuidoost	5 797 (32)	31	31	25	13	28	29	16	12
Mediterraangebied	5 170 (84)	5	42	45	8	13	13	26	29
Frankrijk	54 005 (39)	31	33	21	15	30	31	13	10

() = % plantaardige productie van de bruto-productiewaarde in de landbouw.

1) Waarde van de productie die de nationale boerderij verlaat.

Bron: Les Collections de l'INSEE C 3, 1969.

HOOFDSTUK IV

Ontwikkeling van de regionale produktie van landbouwprodukten

§ 1. Ontwikkelingen in het areaal en het grondgebruik

De cultuurgrond in Frankrijk nam in 1969 meer dan 36 miljoen ha in beslag van een nationaal grondgebied van ca. 55 miljoen ha. Bijna 9% van deze cultuurgrond is niet in gebruik (tabel 20).

Tabel 20. Bestemming van de cultuurgrond (1/11 1969)

	x 1 000 ha	%
Cultuurgrond	36 616	100
landbouwgrond niet in gebruik	3 184	9
cultuurgrond in gebruik	33 432	91
<hr/>		
Bestemming van de cultuurgrond in gebruik		
akkerbouw, incl. kunstweiden 1)	14 805	44
grasland 2)	16 282	49
wijnbouw	1 347	4
groenteteelt	61	3
fruitteelt	272	
bloementeelt	7	
boomkwekerij	361	
erven	297	
	33 432	100
<hr/>		
Bestemming van het bouwland 1)		
granen, incl. zaden	9 380	63
hakvruchten	1 561	11
voedergewassen	2 657	18
overige akkerbouwgewassen	829	6
braakliggende grond	378	2
	14 805	100

1) Exclusief tijdelijk gras- en weiland.

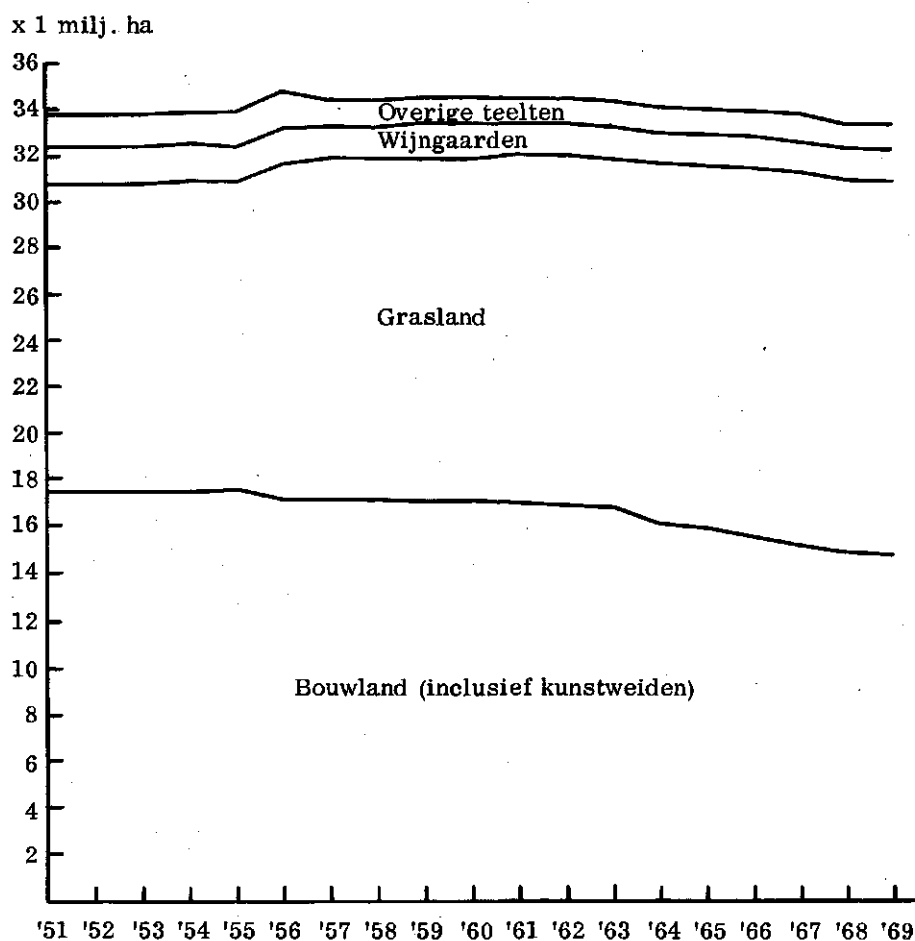
2) Omvat blijvend grasland, tijdelijk gras- en weiland.

Bron: Statistiques Provisoires de l'Annee 1969.

In de loop der jaren geven oppervlakte en bestemming van de cultuurgrond weinig verandering te zien (zie grafiek 4). Terwijl het bouwland-

areaal een daling vertoonde, nam het grasland in oppervlakte toe. De plotselinge toeneming van de oppervlakte grasland in 1956 houdt voornamelijk verband met een verandering in de statistische telling in dat jaar. Circa 1 miljoen ha niet in gebruik zijnd weiland uit de categorie "landbouwgrond niet in gebruik", is nl. overgebracht naar grasland. Bovendien zijn vanaf 1956 cijfers betreffende het tijdelijke weiland (pacages temporaires) bekend en opgenomen in de statistiek.

Grafiek 4. Ontwikkeling van de oppervlakte cultuurgrond in gebruik, verdeeld naar diverse bestemmingen

Bron: Statistique Agrigole Annuelle.

In tabel 21 is de wijziging in de verdeling van de oppervlakte cultuurgrond per gebied in de periode 1957/59-1966/68 weergegeven. Het bouwlandareaal geeft in alle gebieden een duidelijke daling te zien; een relatief sterke vermindering deed zich voor in West en Centraal Massief. Daarentegen onderging het grasareaal - behalve in het Parijse en het Mediterraangebied - een stijging. Het areaal wijngaarden vertoonde in de meeste gebieden een daling. Genoemde tendenties, nl. vermindering van het bouwland- en wijngaardareaal en toeneming van het graslandareaal, hebben zich in 1969 verder voortgezet.

Tabel 21. Wijzigingen in het gebruik van cultuurgrond per gebied in de periode 1957/59-1966/68 (1957/59 = 100) 1)

Gebieden	Bouw- land 2)	Gras- land 3)	Wijngaar- den	Cultuur- grond in gebruik
Parijse gebied	94	93	23	93
Parijse Bekken	97	108	98	100
Noord	92	107	-	96
Oost	86	105	87	96
West	79	116	89	100
Bretagne	88	133	-	102
Centraal Massief	68	102	62	88
Zuidwest	87	115	89	97
Zuidoost	89	106	86	98
Mediterraangebied	86	100	101	96
Frankrijk (1966/68)	88	109	94	97
Frankrijk (1969)	86	110	92	97

1) Gemiddelden van drie jaren.

2) Inclusief kunstweiden, doch exclusief tijdelijk gras- en weiland.

3) Bestaande uit blijvend grasland, tijdelijk gras- en weiland.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

Terwijl in het Parijse gebied, Parijse Bekken, Zuidwest en Zuidoost het graanareaal steeg als gevolg van uitbreiding van de gerst- en malsbouw, verminderde het graanareaal in de overige gebieden.

Uit tabel 22 blijkt dat in de periode 1957/59-1966/68 de graanoppervlakte in Frankrijk niet is toegenomen. Het hakvruchten- en voedergrassenareaal verminderde aanzienlijk en wel in alle gebieden. De oppervlakte "overige akkerbouwgewassen" (voornamelijk tuinbouw) gaf een toeneming te zien behalve in Oost.

Tabel 22. Wijziging in het gebruik van bouwland per gebied in de periode 1957/59-1966/68 (1957/59 = 100) 1)

Gebieden	Granen	Hak- vruch- ten	Voe- der- gew.2)	Overige akkerb.- gew.	Braak- liggende grond
Parijse gebied	110	74	52	116	19
Parijse Bekken	109	78	73	197	38
Noord	98	78	71	130	-
Oost	97	54	77	92	92
West	87	72	70	101	75
Bretagne	92	74	93	139	75
Centraal Massief	80	47	61	78	47
Zuidwest	101	63	71	105	75
Zuidoost	108	51	67	172	54
Mediterraangebied	88	51	77	150	79
Frankrijk (1966/68)	100	68	72	140	60
Frankrijk (1969)	103	60	63	131	52

1) Gemiddelden van drie jaren.

2) Voederbieten, snijgranen, klavers, enz.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

§ 2. Areaal en kg-opbrengsten per ha van tarwe

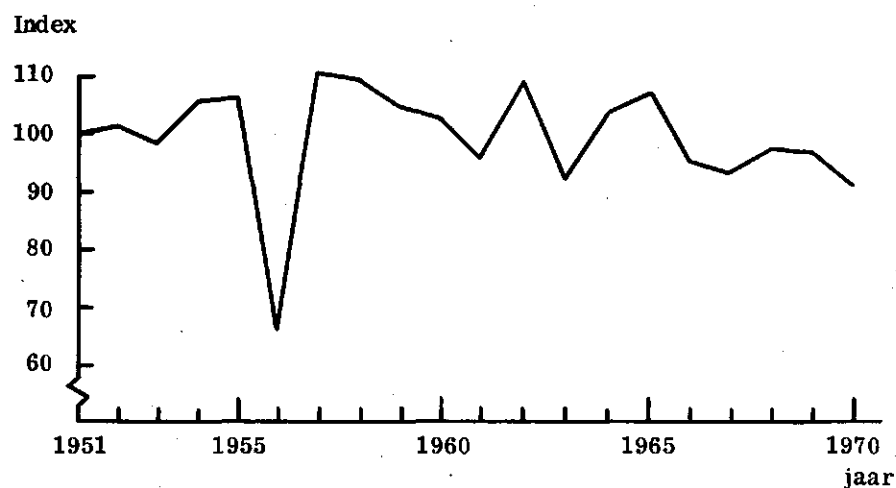
Tarwe neemt in Frankrijk meer dan een kwart van het bouwland en bijna de helft van het graanareaal in beslag. Er wordt hoofdzakelijk zachte tarwe verbouwd. De harde tarwe, die in 1969 slechts een oppervlakte innam van 3,1% van het totale tarwe-areaal, komt voornamelijk voor in de warmere zuidelijke streken. De andere delen van het land lenen zich klimatologisch slecht voor de teelt van harde tarwe. Bovendien moet uit rentabiliteitsoverwegingen de teelt van harde tarwe in de hiervoor meest geschikte gebieden, vaak plaats maken voor andere gewassen, zoals zachte tarwe, maïs, enz.

De ontwikkeling van het totale tarwe-areaal in Frankrijk blijkt uit grafiek 5. Afgezien van de schommelingen in 1956, 1961 en 1963 als gevolg van de strenge vorst of bijzonder veel regen in het voorjaar, vertoonde de oppervlakte tarwe sinds 1950 een daling.

De vermindering van het tarwe-areaal heeft zich in vrijwel alle gebieden voorgedaan (tabel 23 zie blz. 37); alleen in het Parijse Bekken had een geringe uitbreiding plaats.

In alle gebieden is de gemiddelde kg-opbrengst per ha tarwe toegenomen. Niettemin is de stijging in de gebieden niet gelijk geweest. In het Parijse gebied, het Parijse Bekken en Noord, waar de kg-opbrengst reeds hoog was, was de stijging minder sterk. In andere gebieden, waar

Grafiek 5. De ontwikkeling van het tarwe-areaal
(1951 = 100)

Bron: Statistique Agricole Annuelle

Tabel 23. Areaal en kg-opbrengst per ha van tarwe 1) in 1966/68 2)

Gebieden	Tarwe-areaal		Kg-opbr. per ha		Aand. in nat.pro- duktie (%)
	1957/59 aand. in = 100	tot. are- aal (%)	1957/59 = 100	verh. tot landelijke kg-opbr.	
Parijse gebied	98	5	136	125	7
Parijse Bekken	102	33	135	114	38
Noord	81	5	114	118	6
Oost	93	6	140	89	5
West	68	8	146	100	7
Bretagne	55	5	142	91	4
Centraal Massief	77	5	165	84	4
Zuidwest	84	20	158	84	17
Zuidoost	95	10	160	92	10
Mediterraangebied	100	3	129	68	2
Frankrijk (1966/68)	88	100	144	100 3)	100
Frankrijk (1970)	82		146		

1) Zachte en harde tarwe.

2) Gemiddelden van drie jaren.

3) Gem. 3 377 kg per ha.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

nog mogelijkheden aanwezig waren voor vergroting van de kg-opbrengst, is de toeneming groter geweest.

Met betrekking tot het aandeel van de gebieden in de nationale tarwe-productie verzorgen het Parijse Bekken en Zuidwest te zamen reeds meer dan de helft van de totale tarweproductie. Het Middellandse Zeegebied, Centraal Massief en Bretagne hebben daarentegen slechts een gering aandeel in de tarweproductie 1).

§ 3. Arealen en kg-opbrengsten per ha van voedergranen

Voedergranen namen in 1968/69 een derde van het bouwlandareaal en meer dan de helft van de graanoppervlakte in beslag. Van de voedergranen zijn gerst en maïs met een produktie in 1968 van resp. 9,1 en 5,4 mln ton, veel belangrijker dan haver (in 1968 2,5 mln ton) en rogge (in 1968 0,3 mln ton). Van gerst en maïs is het areaal sinds 1951 sterk gestegen, dat van haver en rogge aanzienlijk verminderd (grafiek 6 zie blz. 39).

Terwijl gerst en haver meer op grote bedrijven in de akkerbouwgebieden worden verbouwd, treft men rogge hoofdzakelijk aan op kleine bedrijven in de bergstreken (vooral Centraal Massief).

a. Gerst

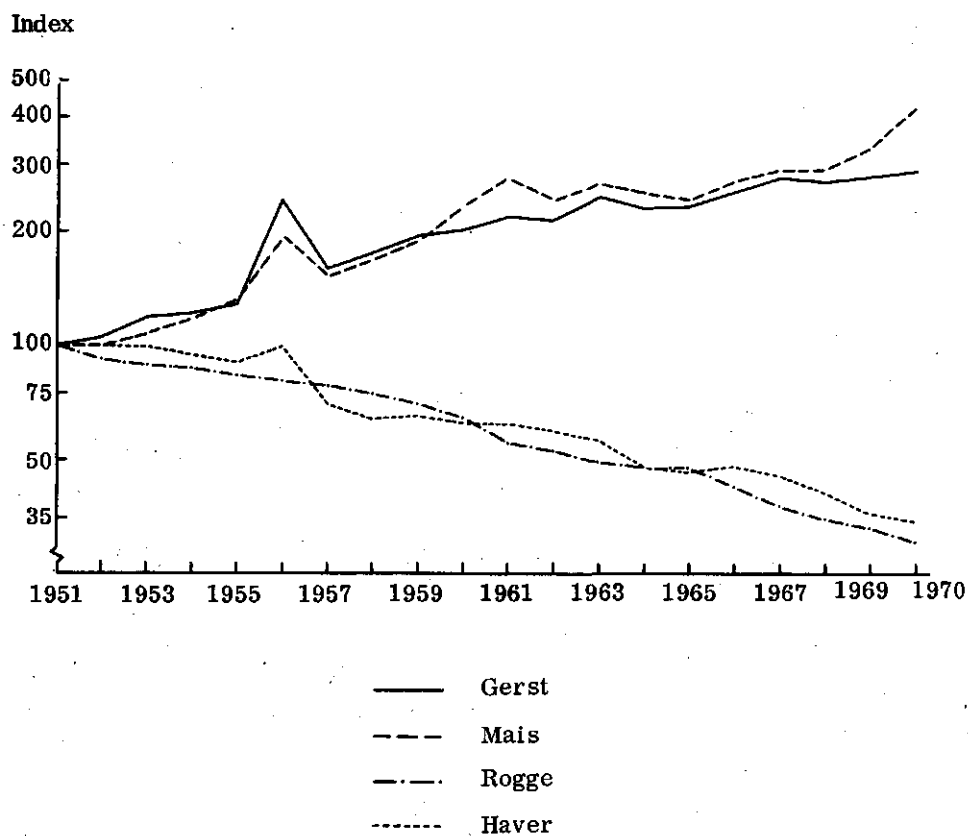
Gerst neemt qua areaal onder de granen de tweede plaats in en besloeg in 1968/69 19% van het bouwland en 30% van het graanareaal. Deze teelt heeft voornamelijk plaats in gebieden waar ook tarwe wordt verbouwd, met name in het Parijse Bekken en Zuidwest (tabel 24 zie blz. 40).

Sinds 1951 is de gerstoppervlakte bijna verdrievoudigd ten koste van haver en rogge (zie grafiek 6). Deze uitbreiding is een gevolg van rentabiliteitsverbetering door toepassing van produktievere gerstrassen.

Evenals voor tarwe ligt de kg-opbrengst per ha van gerst in de drie noordelijke gebieden op een veel hoger niveau dan in de andere gebieden. In het Middellandse Zeegebied is de kg-opbrengst niet meer dan ruim de helft van die in de noordelijke gebieden. De opbrengststijging in de gebieden loopt niet zo sterk uiteen. In de noordelijke gebieden is de kg-opbrengst per ha minder toegenomen dan in de overige gebieden van Frankrijk (met uitzondering van het Middellandse Zeegebied).

1) De graanproduktiestatistieken geven voor tarwe een kg-opbrengst die waarschijnlijk 5 tot 10% te laag is. De oorzaak ligt hoofdzakelijk in de foutieve schatting van het eigen verbruik op de boerderijen. Deze is (inclusief zaaizaad en onderlinge transacties) in de officiële bronnen getaxeerd op 30% van het totale binnenlandse verbruik.

Grafiek 6. Ontwikkeling van het areaal voedergranen (1951 = 100)

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

Tabel 24. Areaal en kg-opbrengst per ha van gerst in 1966/68 1)

Gebieden	Gerstareaal		Kg-opbr. per ha		Aand. in nat.pro- duktie (%)
	(1957/59 aand. in = 100)	tot. are- aal (%)	(1957/59 = 100)	verh. tot landelijke kg-opbr.	
Parijse gebied	122	4	130	123	5
Parijse Bekken	148	38	135	110	42
Noord	259	6	109	117	6
Oost	140	7	144	92	7
West	142	7	137	90	7
Bretagne	207	9	133	88	8
Centraal Massief	113	4	142	82	3
Zuidwest	162	14	174	89	12
Zuidoost	156	9	154	93	9
Mediterraangebied	97	2	130	66	1
Frankrijk (1966/68)	152	100	140	100 2)	100
Frankrijk (1970)	162		119		

1) Gemiddelden van drie jaren.

2) Gem. 3 200 kg per ha.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

b. Maïs

Maïs is in de jaren zestig snel in betekenis toegenomen. In 1968/69 besloeg dit gewas 7% van het bouwland en 12% van de graanoppervlakte. Hiermee heeft maïs de haver van de derde plaats onder de granen verdrongen.

Het totale maï sareaal is sinds 1951 meer dan verdrievoudigd (grafiek 6) en de produktie is bijna zevenmaal zo groot geworden. Deze spectaculaire stijging is voornamelijk toe te schrijven aan de toepassing van hybridemaïs.

(Tabel 25 zie blz. 41).

Maïs wordt voornamelijk verbouwd in het traditionele produktiegebied Zuidwest waar de klimatologische omstandigheden gedurende de groei-periode vrij gunstig zijn (veel warmte en voldoende water), maar ook het Parijse Bekken is een belangrijk maïsgebied geworden. Terwijl maïs in Zuidwest als voornaamste graangewas wordt verbouwd, wordt ze in de gebieden ten noorden van de Loire in het vruchtwisselingspatroon opgenomen als substituut voor hakvruchten.

Uitbreiding van de maïsoppervlakte heeft in bijna alle gebieden plaats gehad (zie tabel 25). Alleen in het Mediterraangebied is het maï sareaal verminderd. Opvallend is de relatief geringe uitbreiding van het maï sareaal in Zuidwest. Dit houdt verband met het nijpende irrigatieprobleem in dit gebied. De maïsoppervlakte in het Parijse gebied en het Parijse Bekken neemt in snel tempo toe ten koste van hakvruchten (aardappelen en in mindere mate suikerbieten). Ook in Bretagne is de areaaltoe-

Tabel 25. Areaal en kg-opbrengst per ha van maïs in 1966/68 1)

Gebieden	Maï sareaal		Kg-opbr. per ha		Aand. in nat. pro- duktie (%)
	(1957/59 aand. in = 100)	tot. are- aal (%)	(1957/59 verh. tot = 100)	landelijke kg.-opbr.	
Parijse gebied	777	7	153	136	9
Parijse Bekken	371	20	164	119	24
Noord	-	-	-	-	-
Oost	160	2	138	93	2
West	258	4	138	97	4
Bretagne	577	1	185	130	1
Centraal Massief	258	2	130	90	1
Zuidwest	122	53	159	91	47
Zuidoost	236	11	172	102	11
Mediterraangebied	67	2	127	61	1
Frankrijk (1966/68)	167	100	170	100 2)	100
Frankrijk (1970)	249		183		

1) Gemiddelden van drie jaren.

2) Gem. 4617 kg per ha.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

neming bijzonder groot. T.o.v. 1966/68 nam het totale maïsareaal nog met bijna 50% toe, terwijl de kg-opbrengst per ha nog met bijna 8% steeg.

Tussen de gebieden bestaan belangrijke verschillen in de kg-opbrengst. In het Parijse gebied, het Parijse Bekken en Bretagne is de kg-opbrengst per ha aanzienlijk hoger dan in de overige gebieden. Het traditionele maïsgebied Zuidwest heeft daarentegen relatief lage kg-opbrengsten. Ook voor maïs geldt dat de toeneming van de kg-opbrengst per ha in gebieden met lage kg-opbrengsten sterker is geweest dan in gebieden met hoge kg-opbrengsten.

c. Haver

Haver dat qua oppervlakte tot eind 1967 de derde plaats onder de granen innam, moest ten slotte in 1968 deze plaats afstaan aan de steeds in betekenis toenemende maïs. In 1968/69 omvatte het haverareaal niet meer dan 6% van het bouwland en 10% van de graanoppervlakte. Aangezien haver voor een groot deel als paardevoer wordt aangewend, houdt de inkrimping van het areaal verband met de vermindering van de paardenstapel als gevolg van de voortschrijdende mechanisatie. In alle gebieden is het haverareaal ingekrompen (tabel 26). De sterkste daling deed zich voor in het Parijse gebied, Parijse Bekken, Noord en het Middellandse Zeegebied. Terwijl in het Parijse gebied en -Bekken de inkrimping van het haverareaal gepaard is gegaan met een uitbreiding van het gerst- en maïsareaal, heeft de haver in het Middellandse Zeegebied vooral plaats moe-

ten maken voor tarwe.

In de bergachtige streken van Centraal Massief, Zuidwest en Bretagne is het haverareaal naar verhouding weinig verminderd, vermoedelijk omdat de bodem minder geschikt is voor andere gewassen en omdat in deze gebieden nog relatief veel paarden zijn.

De kg-opbrengst per ha van haver is over het algemeen lager dan die van tarwe of gerst, doch hoger dan die van rogge. De verschillen in de kg-opbrengsten van haver tussen de gebieden vertonen een grote mate van overeenkomst met die van tarwe en gerst. De mate waarin de kg-opbrengsten zijn toegenomen is in alle gebieden - met uitzondering van het Middellandse Zeegebied - aanzienlijk geweest.

Tabel 26. Areaal en kg-opbrengst per ha van haver in 1966/68 1)

Gebieden	Haverareaal		Kg-opbr. per ha		Aand.in nat.pro- duktie (%)
	(1957/59 = 100)	aand. in tot. are- aal (%)	(1957/59 = 100)	verh. tot landelijke kg-opbr.	
Parijse gebied	47	2	143	136	3
Parijse Bekken	59	31	157	112	34
Noord	45	4	133	139	6
Oost	67	10	148	92	9
West	61	5	153	103	6
Bretagne	82	12	160	97	12
Centraal Massief	91	6	123	73	5
Zuidwest	80	17	159	92	15
Zuidoost	79	11	148	87	9
Middellandse Zeegebied	45	2	112	66	1
Frankrijk (1966/68)	67	100	148	100 2)	100
Frankrijk (1970)	52		148		

1) Gemiddelden van drie jaren.

2) Gem. 2580 kg per ha.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

d. Rogge

Rogge, welk gewas nooit van grote betekenis in Frankrijk is geweest, wordt in hoofdzaak verbouwd in streken waar de omstandigheden ongunstig zijn voor tarweteelt, zoals de berghellingen van het Centraal Massief, van de Alpen (Zuidoost) en van de Pyreneeën (Zuidwest). Meer naar het noorden komt rogge ook nog vrij veel voor in het Parijse Bekken.

In het Parijse gebied en Bretagne is het rogge-areaal zeer sterk verminderd. Daartegenover is de arealinkrimping in Middellandse Zeegebied betrekkelijk gering geweest (tabel 27).

Tabel 27. Areaal en kg-opbrengst per ha van rogge in 1966/68 1)

Gebieden	Rogge-areaal		Kg-opbr. per ha		Aand. in nat. pro- duktie (%)
	(1957/59 = 100)	aand. in tot. are- aal (%)	(1957/59 = 100)	verh. tot landelijke kg-opbr.	
Parijse gebied	28	0	150	166	1
Parijse Bekken	46	13	149	126	16
Noord	35	0	113	137	1
Oost	52	6	128	119	7
West	52	4	163	112	4
Bretagne	32	3	152	107	3
Centraal Massief	53	37	149	99	37
Zuidwest	54	12	143	90	11
Zuidoost	50	19	136	83	15
Mediterraangebied	82	6	159	89	5
Frankrijk (1966/68)	52	100	144	100 2)	100
Frankrijk (1970)	41		158		

1) Gemiddelden van drie jaren.

2) Gem. 1 927 kg per ha.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

Van alle graansoorten is de gemiddelde kg-opbrengst per ha van rogge het laagst. Tussen de gebieden zijn er belangrijke verschillen in kg-opbrengsten. In het Parijse gebied en Noord, waar de rogge in zeer beperkte omvang, doch op zeer rationele wijze wordt verbouwd, zijn de kg-opbrengsten per ha hoog. De belangrijkste produktiegebieden als Centraal Massief, Zuidoost en Zuidwest hebben daarentegen veel lagere kg-opbrengsten per ha.

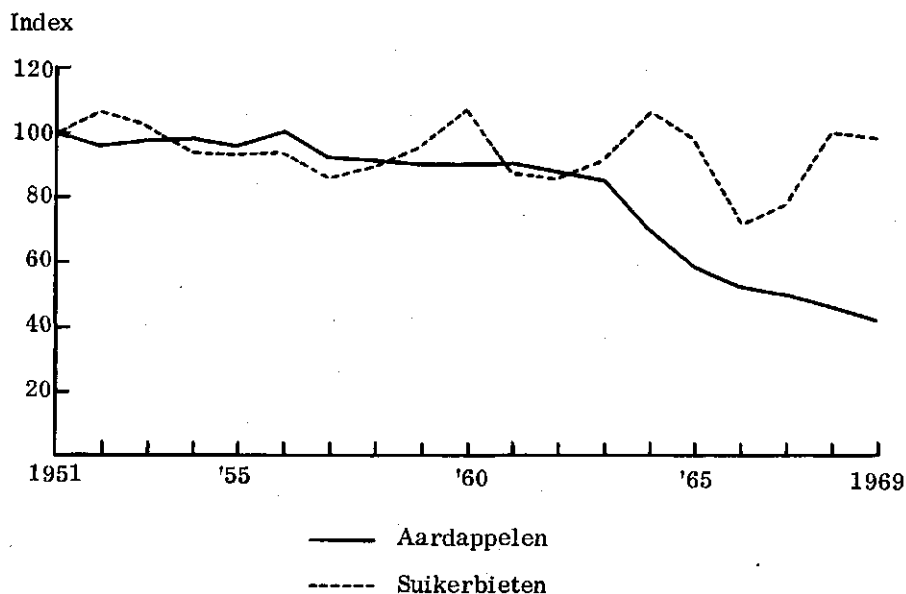
In de loop der jaren valt wel een belangrijke toeneming van de kg-opbrengsten te constateren. De verschillen in deze stijging tussen de gebieden zijn bij rogge ongeveer even groot als bij de eerder genoemde voedergranen.

§ 4. Arealen en kg-opbrengsten per ha van hakvruchten

Hakvruchten beslaan iets meer dan een tiende van het bouwland. Aardappelen en suikerbieten maken te zamen 52% van het hakvruchtenareaal uit; de rest is bebouwd met voederbieten, voederkool, knolrapen e.d.

De hakvruchten worden in de vruchtwisseling als voorvrucht van de granen gebruikt. In de laatste jaren worden in sommige gebieden hakvruchten vervangen door voedergranen, zoals gerst en maïs.

Grafiek 7. Ontwikkeling van het aardappel- en suikerbietenareaal
(1951 = 100)

a. Aardappelen

De aardappelteelt, die in 1968/69 27% van het hakvruchtenareaal in beslag nam, komt in bijna alle gebieden voor. De belangrijkste teeltcentra liggen in Bretagne, het Parijse Bekken en Noord. Ook in de hoger gelegen gebieden van Centraal Massief en Zuidoost is aardappelteelt mogelijk bij een goede rassenselectie.

Blijkens grafiek 7 daalt sinds 1951 het aardappelareaal in Frankrijk. Vanaf 1964 nam de daling van het aardappelareaal in versneld tempo toe. In alle gebieden is het aardappelareaal verminderd behalve in het Parijse gebied waar het areaal constant bleef (tabel 28). In het Parijse Bekken en Noord is de areaalvermindering veel geringer geweest dan in de andere gebieden.

De hoogste kg-opbrengst per ha vindt men in Noord, gevolgd door het Parijse gebied en het Parijse Bekken. Het Middellandse Zeegebied, Oost, Zuidwest en het Centraal Massief hebben daarentegen de laagste kg-opbrengst per ha. De kg-opbrengsten fluctueren van jaar tot jaar aanzienlijk, maar vertonen over een langere periode een duidelijke stijging. Deze ontwikkeling is o.a. het gevolg van verbetering van het pootgoed alsmede van toepassing van kunstmest.

Tabel 28. Areaal en kg-opbrengst per ha van aardappelen in 1966/68 1)

Gebieden	Aardappelareaal		Kg-opbr. per ha		Aand. in nat. pro- duktie (%)
	(1957/59 = 100)	aand. in tot. are- aal (%)	(1957/59 = 100)	verh. tot landelijke kg-opbr.	
Parijse gebied	100	4	171	128	5
Parijse Bekken	71	18	164	118	21
Noord	74	8	150	156	13
Oost	45	7	102	74	5
West	49	8	127	91	7
Bretagne	60	20	140	109	22
Centraal Massief	40	8	115	76	6
Zuidwest	51	14	155	77	10
Zuidoost	49	10	105	79	8
Mediterraangebied	51	3	130	72	3
Frankrijk (1966/68)	56	100	141	100 2)	100
Frankrijk (1970)	46		144		

1) Gemiddelden van drie jaren.

2) Gem. 20 540 kg per ha.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

b. Suikerbieten

Het areaal suikerbieten bedroeg in 1968/69 een kwart van het hakvruchtenareaal. De teelt is hoofdzakelijk beperkt tot gebieden met vruchtbare, vocht- en kalkhoudende grond en met afwisselend regen en zon. Deze situatie komt voornamelijk voor in de drie noordelijke gebieden, waarin meer dan 90% van het totale suikerbietenareaal is gelegen (tabel 29 zie blz. 46).

In de loop der jaren heeft het totale suikerbietenareaal, afgezien van enkele fluctuaties, weinig veranderingen ondergaan (zie grafiek 7). De ontwikkeling van het areaal in de afzonderlijke gebieden vertoont echter vrij grote verschillen.

De landelijke kg-opbrengst per ha bedroeg in 1966/68 42,6 ton. Hoger of gelijk aan dit cijfer is de kg-opbrengst van suikerbieten in het Parijse gebied, Parijse Bekken en het Centraal Massief. In laatstgenoemd gebied alleen mits voldoende water beschikbaar is.

De kg-opbrengsten zijn in alle gebieden toegenomen; het minst, nl. met 10%, in West en het meest, nl. met 97%, in het Centraal Massief.

Tabel 29. Areaal en kg-opbrengst per ha van suikerbieten in 1966/68 1)

Gebieden	Suikerbietenareaal		Gem. opbrengst per ha		Aandeel in nationale productie
	(1957/59 = 100)	aandeel in totaal areaal (%)	(1957/59 = 100)	verhouding tot landelijke kg-opbrengst	
Parijse gebied	83	12	167	105	12
Parijse Bekken	97	64	145	100	64
Noord	87	18	143	98	18
Oost	108	1	132	98	1
West	119	2	110	89	2
Bretagne	36	0	144	95	0
Centraal Massief	84	1	197	107	1
Zuidwest	-	-	-	-	-
Zuidoost	68	2	171	96	2
Mediterraangebied	-	-	-	-	-
Frankrijk (1966/68)	92	100	146	100 2)	100
Frankrijk (1969)	109		150		

1) Gemiddelden van drie jaren.

2) Gem. 42 620 kg per ha.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

§ 5. Rundveestapel, melk- en vleesproduktie

a. Rundveestapel

De Franse rundveestapel omvatte in 1968/69 bijna 22 miljoen dieren of wel 42% van het aantal runderen in de EEG. Circa 54% van de totale rundveestapel bestaat uit koeien, 39% uit jongvee van minder dan twee jaar en 7% uit fokstieren, trekdieren en mestvee anders dan mestkoeien.

Tabel 30. Samenstelling van de Franse rundveestapel in 1969
(oktobertelling)

	x 1 000	%
Koeien en vaarzen (2 jaar en ouder):		
voor de melkproduktie	8 712	40
voor de mestkalverenproduktie	2 439	11
Slachtkoeien (3 jaar en ouder)	608	3
Jongvee 1 - 2 jaar:		
voor de fok	2 281	10
voor de slacht	1 444	6
Kalveren beneden 1 jaar:		
voor de fok	2 501	12
voor de slacht	2 438	11
Trekvee	48	0
Fokstieren	175	1
Mestvee (excl. uitstoot koeien)	1 240	6
Totaal rundvee	21 886	100

Bron: Statistiques Provisoires de l'année 1969.

In 1969 had 63% van de rundveebedrijven (in 1963 78%) minder dan 10 koeien en 7% (in 1963 2%) had meer dan 20 koeien (tabel 31).

Tabel 31. Procentuele verdeling van het aantal rundveebedrijven en van de koeienstapel 1) naar aantal koeien per bedrijf, per 1 januari 1963, 1967 en 1969

	Aantal koeien per bedrijf						Totaal aantal (x 1 000)
	1-4	5-9	10-14	15-29	20-29	≥ 30	
Rundveebedrijven							
1 januari 1963	38	40	15	5	2	0	1 404,2
1967	33	36	19	7	4	1	1 193,3
1969	30	33	21	9	5	2	1 112,1
Koeienstapel 1)							
1 januari 1963	15	40	25	11	6	3	9 513,9
1967	11	31	28	14	11	5	9 424,0
1969	9	26	27	16	14	8	9 783,4

1) Exclusief vaarzen.

Bron: SCEES ("Etude sur la structure du cheptel bovin au 1er janvier 1969" sept. 1969).

De Franse rundveestapel is in de afgelopen jaren regelmatig gegroeid. In de periode 1957-1968 bedroeg de uitbreiding 21% of gemiddeld 1,6% per jaar. Per gebied was deze groei nogal uiteenlopend (tabel 32). In het Parijse Bekken, Noord, Oost en West nam de stapel in vergelijking met andere gebieden sterk toe. In het Mediterraangebied was er daarentegen een kleine inkrimping van de rundveestapel.

Tabel 32. Ontwikkeling van de rundveestapel in de periode 1957/1959 - 1966/1968 1)

Gebieden	Groei (1957/59 = 100)	Aandeel (%) in totale rundveestapel (1966/1968)	Aandeel (%) jongvee in rundveestapel (1966/1968)
Parijse gebied	116	1	41
Parijse Bekken	129	16	43
Noord	122	4	41
Oost	128	8	40
West	125	19	43
Bretagne	115	10	37
Centraal Massief	104	11	38
Zuidwest	107	18	35
Zuidoost	113	12	40
Mediterraangebied	99	1	34
Frankrijk (1966/68)	117	100	40
Frankrijk (1969)	119	-	

1) Gemiddelden van drie jaren.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

Uit tabel 33 blijkt dat het aantal koeien van melkrassen in alle gebieden, met uitzondering van het Centraal Massief, aanzienlijk groter is dan het aantal koeien van vleesrassen. Van de melkrassen is ruim 70% Normandisch, Fries en Roodbont vee. In West komt het Normandische ras het meest voor. Behalve vetrijke melk hebben deze koeien ook hoog gekwalificeerd vlees. Het Friese zwartbonte vee wordt hoofdzakelijk gefokt in het Parijse Bekken en Zuidwest. Dit ras ontwikkelt zich steeds meer tot een melkvleesras. De roodbonte koeien komen hoofdzakelijk voor in Oost en Zuidoost.

De vleesrassen komen vooral voor in de centrale en zuidelijke streken van Frankrijk, waar meer extensieve rundveehouderij wordt bedreven. Van alle rundvee van vleesrassen bestaat de helft uit de rassen Charolaise en Limousine. Oorspronkelijk gefokt in Bourgogne (Zuidoost) komen deze rassen thans ook veel voor in Centraal Massief en Zuidwest. Verder zijn er nog diverse vleesrassen van geringere betekenis, zoals Parthensise, Salers, Gasconne, enz., naast verschillende kruisingen.

Uit tabel 33 blijkt voorts dat in de periode 1960-1967 de samenstelling van de rundveestapel per gebied sterk gewijzigd is. In het Parijse gebied, het Parijse Bekken, het Mediterraangebied en Zuidwest zijn vrij grote verschuivingen opgetreden van melk- naar vleesrassen. In West daarentegen is het aantal koeien van vleesrassen gedaald en dat van melkrassen gestegen.

Tabel 33. De koeienstapel in 1967, verdeeld naar melk- en vleesrassen

Gebieden	Melkrassen		Vleesrassen	
	aantal (x 1 000)	groei (60/61 = 100)	aantal (x 1 000)	groei (60/61 = 100)
Parijse gebied	47 (1)	65	4 (-)	133
Parijse Bekken	1 290 (16)	93	151 (8)	162
Noord	380 (5)	98	- (-)	-
Oost	857 (11)	102	16 (1)	106
West	1 590 (20)	114	132 (7)	49
Bretagne	1 127 (14)	100	5 (-)	.
Centraal Massief	450 (6)	91	632 (32)	103
Zuidwest	1 121 (14)	91	663 (33)	111
Zuidoost	900 (12)	92	323 (16)	108
Mediterraangebied	68 (1)	60	61 (3)	179
Frankrijk	7 830 (100)	98	1 987 (100)	103

() = % van de landelijke stapel.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

b. Melkgift per koe, totale koemelkproduktie en melkbestemming

De totale melkproduktie is in de afgelopen jaren regelmatig gestegen. Van 1957 (bijna 20 mln. ton) tot 1969 (29 mln. ton) was de stijging 48% of gemiddeld 3,3% per jaar. Deze toeneming was het gevolg van een uithreiding van de melkveestapel met gemiddeld 1,6% per jaar en een jaarlijkse stijging van de melkgift per koe met gemiddeld 1,7%. Desalniettemin was in 1968 de gemiddelde melkgift per koe in Frankrijk nog aanzienlijk lager dan in Nederland (tabel 34), maar - in tegenstelling tot 1950 - groter dan in Italië.

(Tabel 34 zie blz. 50).

Regionaal zijn er grote verschillen in de gemiddelde melkgift per koe, zoals uit tabel 35 blijkt. Koeien van melkrassen hebben een melkgift die ongeveer het dubbele bedraagt van die van koeien van vleesrassen. Zowel de koeien van melkrassen als van vleesrassen hebben in het noorden (de gebieden Parijs, Parijse Bekken en Noord) en in het Oosten in de regel een hogere melkgift dan in de overige gebieden. In alle gebieden is de melkgift per koe gestegen, zij het dat de mate van toeneming verschillend is geweest. (Tabel 35 zie blz. 50).

Tabel 34. Melkgift per koe in de EEG-landen (kg per jaar)

	1950	1960	1965	1966	1967	1968
West-Duitsland	2 385	2 395	3 642	3 649	3 707	3 771
Frankrijk 1)	1 999	2 337	2 756	2 912	2 990	3 120
Italië	2 262	3 105	2 830	2 960	2 812	2 884
Nederland	3 800	4 275	4 207	4 180	4 233	4 250
België	3 399	3 811	3 692	3 664	3 729	3 651
Luxemburg	2 910	3 375	3 390	3 500	3 535	3 585
EEG	2 406	2 951	3 160	3 256	3 289	3 373

1) De cijfers van Frankrijk hebben uitsluitend betrekking op vee van typische melkrassen.

Bron: EEG-landbouwstatistiek.

Tabel 35. Gemiddelde melkgift per koe in 1967

Gebieden	Melkrassen		Vleesrassen	
	toeneming (1960/61 = 100)	melkgift (liter)	toeneming (1960/61 = 100)	melkgift (liter)
Parijse gebied	108	3 329	142	1 700
Parijse Bekken	119	3 218	151	1 728
Noord	106	3 398	-	-
Oost	110	3 099	106	1 667
West	118	2 971	110	1 589
Bretagne	127	2 475	-	1 140
Centraal Massief	115	2 531	106	1 344
Zuidwest	120	2 649	120	1 268
Zuidoost	120	2 967	126	1 575
Mediterraangebied	117	2 398	150	1 126
Frankrijk	118	2 990	114	1 398

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

De totale melkproduktie is in de afgelopen jaren in alle gebieden gestegen (tabel 36). Een uitzondering vormt het Parijse gebied waar, niet-tegenstaande de stijging van de melkgift per koe, een daling in de melkproduktie is opgetreden door de sterke inkrimping van de melkveestapel. (Tabel 36 zie blz. 51).

Van de totale Franse melkproduktie was in 1965/67 ruim een derde-deel bestemd voor de bereiding van boter, 22% voor kaasbereiding en slechts 19% was bestemd voor consumptiemelk. Van deze gemiddelde percentages wijken die per gebied in vele gevallen zeer sterk af (tabel 37). Zo is in het Parijse en het Mediterraangebied de melk in hoofdzaak

Tabel 36. Ontwikkeling van de melkproduktie per gebied in de periode 1956/58-1966/68 1)

Gebieden	Aandeel (%) in nat. prod. (1966/68)	Groei melkproduktie (1956/58 = 100)
Parijse gebied	1	73
Parijse Bekken	18	127
Noord	5	114
Oost	10	128
West	19	150
Bretagne	11	155
Centraal Massief	8	127
Zuidwest	15	137
Zuidoost	12	142
Mediterraangebied	1	100
Frankrijk (1966/68)	100	137
Frankrijk (1969)		148

1) Gemiddelden van drie jaren.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

bestemd voor consumptiemelk. In het Centraal Massief, evenals in Zuidwest wordt de melk daarentegen voornamelijk voor opfokdoeleinden aangewend. West, Bretagne en Noord verwerken de meeste melk tot boter en Oost en Zuidoost tot kaas.

Tabel 37. De bestemming van melk per gebied in 1965/67 1)

Gebieden	Melkproduktie 2)					
	totaal (x 1 mln. hl)	cons. melk (%)	opfokm. (volle) (%)	boterbe- reiding (%)	kaasbe- reiding (%)	andere doelein- den (%)
Parijse gebied	1,7(2,3)	75(75)	11(8)	10(7)	4(10)	-(-)
Parijse Bekken	43,1(34,4)	30(32)	11(13)	32(35)	21(18)	6(2)
Noord	12,7(11,3)	26(20)	6(7)	50(65)	10(8)	8(-)
Oost	25,5(20,8)	23(26)	10(12)	13(16)	52(45)	2(1)
West	47,4(33,1)	9(13)	8(12)	55(60)	18(12)	10(3)
Bretagne	26,4(17,9)	10(13)	10(13)	72(72)	8(2)	-(-)
Centr. Massief	19,4(15,7)	9(16)	48(42)	11(21)	29(20)	3(1)
Zuidwest	36,7(28,1)	22(22)	35(37)	31(31)	10(8)	2(2)
Zuidoost	30,2(22,2)	23(28)	27(24)	11(15)	33(31)	6(2)
Mediterraangeb.	2,3(2,4)	50(61)	31(22)	3(7)	8(4)	8(6)
Frankrijk	245,4(188,2)	19(23)	19(20)	35(38)	22(18)	5(1)

1) Gemiddelde van drie jaren.

2) Cijfers tussen haakjes betreffende het gemiddelde van 1956/58.

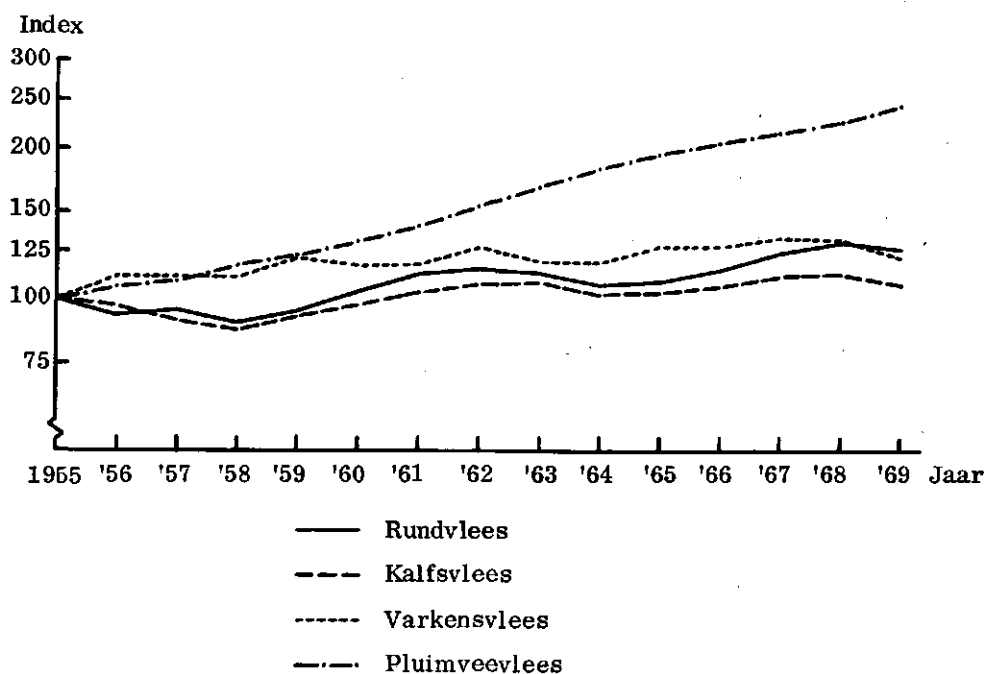
Bron: Statistique Agricole Annuelle.

Wat de veranderingen in de melkbestemming betreft zijn er tussen de gebieden eveneens verschillen. Opvallend is de stijging van het aandeel van consumptiemelk in Noord, terwijl bijna overal elders een daling is waar te nemen. Geheel anders is het verloop van het regionale aandeel van melk voor kaasbereiding en boterbereiding. Terwijl in alle gebieden het percentage melk voor boterbereiding daalde of gelijk bleef, steeg in alle gebieden het percentage melk voor kaasbereiding. Alleen in het Parijse gebied was dit juist andersom.

C. Rund- en kalfsvleesproductie

De productie van rund- en kalfsvlees (exclusief eetbare slachtafval) bedroeg in 1968 naar schatting 1,65 miljoen ton netto. Na een duidelijke produktiestijging vanaf 1959, was er na 1963 een dalende tendentie, welke weer werd gevolgd door een stijging in 1965. Een soortgelijke ontwikkeling vertoonde de kalfsvleesproductie, welke in omvang ongeveer een derde deel van de rundvleesproductie bedroeg.

Grafiek 8. Ontwikkeling van de vleesproductie (1955 = 100)

Naast de nationale produktiestatistiek is er een regionale produktiestatistiek van vlees, waarvan - evenals in de nationale statistiek - rekening is gehouden met de huisslachtingen. De regionale vleesproduktiestatistiek is dus vergelijkbaar met de nationale statistiek. Niettemin zijn de

productiecijfers volgens de nationale statistiek ongeveer 10% hoger dan die van alle gebieden te zamen uit de regionale vleesproductiestatistiek. Dit blijkt uit tabel 38.

Tabel 38. Franse rund- en kalfsvleesproduktie (x 1 000 ton netto)

	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Rundvleesproduktie:							
Regionale statistiek 1)	934	955	922	997	1 042	1 092	1 123
Nationale statistiek 2)	1 109	1 094	1 034	1 065	1 103	1 202	1 246
Kalfsvleesproduktie:							
Regionale statistiek 1)	324	332	327	333	334	363	372
Nationale statistiek 2)	388	395	375	376	385	404	402

1) Opgesteld door de Directions Départementales de l'Agriculture.

2) Opgesteld door de Service Central des Enquêtes et Etudes Statistiques.

Bron: Statistique Agricole 1969, tome I.

Uit tabel 39 blijkt dat West en het Parijse Bekken belangrijke vleesproduktiegebieden zijn. Gezien het feit dat in genoemde gebieden de melkveehouderij op de voorgrond staat, is de vleesproduktie voornamelijk afkomstig van uitstoot van melkvee. In Zuidwest en Centraal Massief, waar relatief veel vleesrassen zijn, is de vleesproduktie (met name van kalfsvlees) ook van groot belang.

Tabel 39. Ontwikkeling van de totale rund- en kalfsvleesproduktie per gebied in de periode 1961/62-1967/68 1)

Gebieden	Aand. in nat. prod. (%) 1967/68		Groei vleesproduktie 1961/62 = 100	
	rundvlees	kalfsvlees	rundvlees	kalfsvlees
Parijse gebied	1	1	185	106
Parijse Bekken	21	10	132	104
Noord	5	3	92	109
Oost	8	7	124	117
West	21	11	118	126
Bretagne	10	10	146	127
Centraal Massief	8	15	106	106
Zuidwest	14	29	101	123
Zuidoost	11	12	119	113
Mediterraangebied	1	2	76	86
Frankrijk	100	100	118	116

1) Gemiddelden van twee jaren.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

Sinds 1961 ontwikkelt zich de rund- en kalfsvleesproduktie per gebied sterk verschillend. De stijging van de rundvleesproduktie in het Parijse gebied, het Parijse Bekken, Bretagne en Oost is sterker geweest dan in de andere gebieden. Deze ontwikkeling is in het Parijse gebied en het Parijse Bekken gepaard gegaan met een verschuiving van de melk- naar de vleesrassen. De produktiestijging in Bretagne en Oost is eveneens het gevolg geweest van vergroting van de rundveestapel van vleesrassen. Daarentegen is in Noord de produktie van rundvlees gedaald, hetgeen evenwel gedeeltelijk gecompenseerd is door vergroting van de kalfsvleesproduktie. Alleen in het Midderraangebied is zowel de rundvlees- als de kalfsvleesproduktie verminderd.

§ 6. Varkensstapel en vleesproduktie

a. Varkensstapel

Hoewel de laatste jaren de varkensstapel wel toeneemt, is er een stijgend tekort aan varkensvlees. De groei van de varkensstapel heeft nl. de sterk stijgende consumptie niet kunnen bijhouden. Dit achterblijven van de produktie is onder meer het gevolg van de trage modernisering van de varkenshouderij en van de geringe efficiency in handel en varkensvleesverwerkende industrie. Voorts zou volgens landbouwkringen (F.O.R.M.A. en producentenorganisaties) ook een zekere rem kunnen liggen in de Franse Wetgeving die nl. bepaalt dat voor vergroting of vestiging van bedrijven boven een bepaalde capaciteit een vergunning vereist is.

De Franse varkensstapel beliep in 1968/1969 meer dan 10 miljoen stuks of wel 24% van het aantal varkens in de EEG. Circa 11% van de varkensstapel bestaat uit fokvarkens, 53% uit biggen en jonge varkens en de rest zijn varkens van meer dan 50 kg.

Tabel 40. Samenstelling van de Franse varkensstapel in 1968/1969 1)

	x 1 000	%
Fokvarkens	1 165,9	11
Biggen en jonge varkens minder dan 50 kg	5 475,8	53
Slachtvarkens meer dan 50 kg	3 679,2	36
Totaal	10 320,9	100

1) Gemiddelden van twee jaren.

Bron: Statistiques Provisoires de l'année 1969.

De varkensstapel vertoonde na 1963 een regelmatige toename. Gedurende de periode van 1961/1963 tot 1969 bedroeg de gemiddelde groei 2,3% per jaar.

Tussen de gebieden zijn er aanzienlijke verschillen in groei (tabel 41). De varkensstapel in Bretagne breidde zich het sterkst uit, op afstand ge-

volgd door die in Noord. Daarentegen heeft zich o.a. in Centraal Massief en Zuidwest een daling van de varkensstapel voorgedaan. Het aantal varkens per bedrijf met varkens is in deze gebieden nooit hoog geweest.

Tabel 41. Ontwikkeling van de varkensstapel per gebied (Index 1961/63 = 100) 1)

Gebieden	1962/64	1963/65	1964/66	1965/67	1966/68	Aand. in nat. stapel (1966/68)
Parijse gebied	95	91	97	115	128	1
Parijse Bekken	101	99	102	107	108	12
Noord	98	99	107	123	137	10
Oost	97	96	94	96	96	7
West	97	98	99	103	99	11
Bretagne	105	120	141	168	182	23
Centr. Massief	95	89	89	91	90	8
Zuidwest	99	99	95	92	90	17
Zuidoost	100	97	95	96	98	8
Mediterraangeb.	96	90	92	96	103	3
Frankrijk (in 1969 = 117)	99	100	103	109	112	100

1) Voortschrijdende gemiddelden van drie jaren.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

De omvang van de varkensfokkerijen en varkensmesterijen is gering: in 1969 had 88% van de fokkerijen minder dan 10 zeugen en van de mesterijen had 95% minder dan 20 varkens > 50 kg.

Tabel 42. Procentuele verdeling 1) van het aantal bedrijven met zeugen resp. mestvarkens naar grootteklasse in 1969 (december)

	Bedrijven	Dieren
Bedrijven met zeugen:		
aantal (x 1 000)	250,6	1 248,9
verdeeld naar aantal zeugen per bedr. (%):		
1 - 4	69	30
5 - 9	19	25
10 - 19	8	22
20 en meer	4	23
Bedrijven met mestvarkens (> 50 kg)		
aantal (x 1 000)	570,1	3 744,4
verdeeld naar aant. mestv. per bedr. (%):		
1 - 4	80	21
5 - 19	15	20
20 - 49	3	15
50 en meer	2	44

1) Gebaseerd op een steekproef van het Franse Ministerie van Landbouw.

Bron: Statistique Agricole Supplement "Serie Etudes" no. 68. 1970.

Vergeleken met 1966 is de situatie wel verbeterd in die zin dat het percentage grote bedrijven is toegenomen, maar het accent ligt nog steeds in sterke mate op de kleine bedrijven.

b. Varkensvleesproduktie

De Franse produktie van varkensvlees bedroeg in 1968 ongeveer 1,2 miljoen ton netto (tabel 43). Frankrijk produceert meer dan tweemaal zoveel varkensvlees als Nederland, doch per hoofd van de bevolking is de produktie van varkensvlees in Frankrijk aanmerkelijk lager.

Tabel 43. Franse varkensvleesproduktie (x 1 000 ton netto)

	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Regionale statistiek 1)	976	924	920	970	1 006	1 050	1 067
Nationale statistiek 2)	1 181	1 116	1 102	1 197	1 190	1 240	1 220

1) Opgesteld door de Directions Departementales de l'Agriculture.

2) Opgesteld door de Service Central des Enquêtes et Etudes Statistiques.

Bronnen: Statistique Agricole 1969, tome I.

EEG-landbouwstatistiek 1968 No. 7, 1969 No. 2.

Statistique Agricole Supplement Serie Etudes 1969 No. 45.

Zoals uit tabel 43 blijkt, blijft de som der produktiecijfers van de regionale statistieken achter bij de cijfers van de nationale statistiek. Het verschil is te verklaren door uiteenlopende ramingen van de huisslachten. Om onbekende redenen zijn deze schattingen in de regionale statistiek waarschijnlijk veel te laag.

Het aandeel van elk gebied in de nationale varkensvleesproduktie, evenals de ontwikkeling per gebied blijkt uit tabel 44, die gebaseerd is op de regionale statistieken. De landelijke produktie van varkensvlees in Frankrijk nam aanvankelijk niet toe. Eerst na 1964 vertoonde de produktie een stijging die tot en met 1968 aanhield. In 1969 was de produktie echter weer aanzienlijk geringer dan in het voorafgaande jaar. (Tabel 44 zie blz. 57).

De ontwikkeling van de varkensvleesproduktie in de diverse gebieden liep aanzienlijk uiteen. Terwijl Bretagne, het Parijse gebied en Noord opvallen vanwege een relatief sterke toeneming van de varkensvleesproduktie vertoonden de andere gebieden of een produktiedaling of een geringe produktiestijging.

In verschillende gebieden loopt de ontwikkeling van de varkensstapel en die van de produktie van varkensvlees uiteen. In het Parijse gebied, Oost, West, Zuidwest en het Middellandse Zeegebied was de stijging van de produktie van varkensvlees groter dan de groei van de varkensstapel. In Bretagne, Parijse Bekken, Noord en Zuidoost was de ontwikkeling juist andersom. Dit verschil in ontwikkeling houdt verband met de interregionale handel in en met de import van levende dieren.

Tabel 44. Ontwikkeling van de produktie van varkensvlees per gebied
(index 1961/63 = 100) 1)

Gebieden	1962/64	1963/65	1964/66	1965/67	1966/68	Aand. in nat. prod. (1966/68)
Parijse gebied	97	113	122	137	131	1
Parijse Bekken	101	99	97	96	93	12
Noord	94	90	94	114	133	9
Oost	99	97	98	104	105	8
West	104	106	109	114	113	12
Bretagne	106	112	124	136	145	24
Centr. Massief	97	91	89	90	90	7
Zuidwest	98	97	97	97	99	14
Zuidoost	96	92	91	93	95	10
Mediterrangeb.	103	103	105	107	111	3
Frankrijk	100	100	102	107	111	100
Frankrijk (1969)					103	

1) Voortschrijdende gemiddelden van drie jaren.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

§ 7. Pluimveehouderij

a. De leghennenstapel

Ten aanzien van de omvang van de leghennenstapel zijn er slechts globale schattingen.

Tabel 45. Ontwikkeling van de totale leghennenstapel 1) (x 1 mln. dieren)

1958	1960	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
73	73	75	75	75	70	70	70	73	70

1) Ramingen.

Bron: EEG-Landbouwstatistiek No. 3, 1970.

Op grond van bovengenoemde tabel moet aangenomen worden dat de omvang van de leghennenstapel in de afgelopen jaren maar heel weinig is veranderd. De verdeling van de leghennenstapels over de verschillende gebieden komt in tabel 46 tot uitdrukking. Het Parijse Bekken, Zuidwest en Bretagne beschikken over grote aantallen leghennen. In de twee eerstgenoemde gebieden komen leghennen vooral voor op gewone landbouwbedrijven; in Bretagne vooral op gespecialiseerde pluimveebedrijven.

Tabel 46. Regionale verdeling van de Franse leghennenstapel in 1968 in procenten van het totale landelijke aantal

Gebieden	Totaal	Op landbouw- bedrijven 1)	Op gespeciali- seerde bedr. 2)
Parijse gebied	2,1	0,5	1,6
Parijse Bekken	18,2	10,6	7,6
Noord	6,8	3,5	3,3
Oost	6,0	4,7	1,3
West	10,6	7,6	3,0
Bretagne	13,0	2,9	10,1
Centraal Massief	5,5	4,7	0,8
Zuidwest	19,8	13,0	6,8
Zuidoost	13,0	7,2	5,8
Mediterraangebied	5,0	2,9	2,1
Frankrijk	100,0	57,6	42,4

1) "Fermière".

2) "Intensive".

Bron: Statistique Agricole 1968.

b. Produktie van pluimveevlees

Voor 1968 is de pluimveevleesproduktie geschat op 679 000 ton (panklaar), d.i. 43% van de produktie in de EEG. Van de totale hoeveelheid pluimveevlees (panklaar) was 65% afkomstig van slachtkuikens, 15% van kippen en 20% van overig pluimvee.

Tabel 47. Pluimveevleesproduktie 1) (x 1 000 tongeslacht gewicht)

1958	1960	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
350	394	460	500	550	508	610	640	680	724

1) Vlees van slachtkuikens, van kippen en overig pluimvee.

Bron: Statistique Agricole 1969, tome I.

Uit tabel 47 blijkt tevens dat de produktie van pluimveevlees in de afgelopen jaren enorm is toegenomen. In de periode van 1958 tot 1969 is de produktie nl. meer dan verdubbeld (een produktiestijging van gemiddeld 7% per jaar).

Tabel 48 (zie blz. 59) geeft een inzicht in de pluimveevleesproduktie per regio.

De produktie van slachtkuikens is het hoogst in Bretagne (een kwart van de nationale produktie), gevolgd door Zuidwest en West. Ten aan-

Tabel 48. Pluimveevleesproduktie per gebied in 1968 (x 1 000 ton)

Gebieden	Geslacht gewicht (x 1 000 ton)			totaal
	slacht- kuikens	slacht- kippen	overige pluimvee	
Parijse gebied	2,6	0,7	0,3	3,6
Parijse Bekken	46,2	16,7	8,3	71,2
Noord	17,3	5,0	1,8	24,1
Oost	4,8	4,7	2,0	11,5
West	55,7	9,2	18,0	82,9
Bretagne	98,9	15,3	13,9	128,1
Centraal Massief	19,7	2,9	6,4	29,0
Zuidwest	80,3	18,5	33,5	132,3
Zuidoost	43,8	14,9	11,2	69,9
Mediterraangebied	16,9	5,4	1,8	24,1
Frankrijk	386,2	93,3	97,2	576,7

Bron: Statistique Agricole 1969.

zien van de slachtkippen zijn Zuidwest en het Parijse Bekken de grootste leveranciers.

c. Produktie van kippeëieren

Zoals uit tabel 49 duidelijk blijkt is de produktie van eieren in de periode 1958-1968 aanzienlijk toegenomen. Deze toeneming was vrijwel uitsluitend het gevolg van de sterk gestegen eierproduktie per hen; het aantal leghennen bleef - zoals uit tabel 45 blijkt - in deze periode nl. op hetzelfde niveau.

Tabel 49 Ontwikkeling van de totale produktie van kippeëieren en de gemiddelde eierproduktie per leghen

	1958	1960	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Prod. v. eieren (x 1 mln. stuks)	7 950	8 500	9 230	9 356	9 740	9 220	9 700	10 300	10 800
Gem. eierprod. per leghen 1) (st.)	109	116	124	125	130	132	139	143	150

1) Zowel uit de "fermière" als uit de "intensive" sector.

Bron: Statistique Agricole 1969, tome I.

De totale eierproduktie en die per hen in de diverse regio's blijkt uit tabel 50.

Tabel 50. Regionale verdeling van de kippeëierproduktie (x 1 mln. stuks) en eierproduktie per hen

Gebieden	Eierproduktie (x 1 mln. stuks) in 1968					
	landb. bedr. 1)		gespec. bedr. 2)		alle bedrijven	
	totaal	per hen	totaal	per hen	totaal	per hen
Parijse gebied	42,6	142	228,9	208	271,5	196
Parijse Bekken	913,9	131	980,7	196	1 894,6	157
Noord	272,0	118	440,0	200	712,0	158
Oost	422,8	136	176,8	221	599,6	151
West	570,7	114	379,1	190	949,8	135
Bretagne	222,2	111	1 256,6	188	1 478,8	171
Centraal Massief	360,7	116	89,7	179	450,4	123
Zuidwest	955,4	111	849,0	189	1 804,4	138
Zuidoost	571,6	119	753,3	193	1 324,9	154
Mediterraangebied	276,1	145	272,3	195	548,4	164
Frankrijk	4 608,0	121	5 426,4	193	10 034,4 3)	150

1) "Fermière".

2) "Intensive".

3) De som van de regionale eierproduktie blijkt lager te zijn dan de nationale eierproduktie (tabel 49).

Bron: Statistique Agricole 1969, tome II.

Zuidwest, het Parijse Bekken en Bretagne blijken de grootste eierproducerende gebieden te zijn. Tussen de gebieden varieert de produktie per hen van gemiddeld 123 (Centraal Massief) tot 196 eieren (Parijse gebied). Aangezien op gespecialiseerde bedrijven het aantal eieren per hen groter is dan op boerderijen, is het gemiddeld aantal eieren per hen ook hoger in gebieden waar relatief veel gespecialiseerde pluimveebedrijven voorkomen.

§ 8. Schapenhouderij

a. Schapenstapel

Van de overige veesoorten in de Franse landbouw, nl. schapen, geiten en paarden, is alleen de schapenhouderij belangrijk. Frankrijk dat te zamen met Italië het overgrote deel van de schapenstapel in de EEG heeft, telde in 1968 9,5 miljoen schapen of iets meer dan de helft van de EEG-stapel. De belangrijkste schapengebieden zijn Zuidwest, het Mediterraangebied, Centraal Massief en het Parijse Bekken (zie tabel 50). Meer dan drie vierde van de schapenstapel is in deze gebieden geconcentreerd. De schapenhouderij komt hoofdzakelijk voor in droge, arme en bergachtige gebieden die voor de rundveehouderij ongeschikt zijn. Een uitzonde-

ring hierop is het Parijse Bekken.

Tabel 51. De regionale verdeling en ontwikkeling van de schapenstapel en schapevleesproductie 1967/68 1)

	Schapenstapel 1967/68 1)		Schapevleesproductie 1967/68 1)	
	regionale verdeling (%)	groei (1961/62 = 100)	regionale verdeling (%)	groei (1961/62 = 100)
Parijse gebied	2	80	2	54
Parijse Bekken	13	91	14	93
Noord	1	92	1	58
Oost	3	97	3	113
West	4	102	6	99
Bretagne	1	67	1	113
Centraal Massief	16	125	15	136
Zuidwest	31	121	30	120
Zuidoost	10	107	11	117
Mediterraangebied	19	96	17	103
Frankrijk	100 2)	106	100 3)	109

1) Gemiddelden van twee jaren.

2) 9 507 000 dieren.

3) 105 200 ton netto.

Bron: Statistique Agricole Annuelle.

Vanaf 1950 is een geleidelijke toeneming van de schapenstapel te constateren. De ontwikkeling van gebied tot gebied is overigens niet gelijk. Het aantal schapen in de drie noordelijke gebieden, evenals in Bretagne, vertoont sinds jaren een afnemende als gevolg van de ontginning en verbetering van de gronden waarop schapen werden gehouden. Doch in Zuidwest, Zuidoost en Centraal Massief, waar de schrale grond weinig andere mogelijkheden biedt, neemt de schapenstapel nog toe.

b. Produktie van schapevlees

De produktie van schapevlees is sinds 1963 continu gestegen (tabel 52). In de diverse gebieden is de produktieontwikkeling echter zeer verschillend geweest (zie tabel 51). Terwijl in Centraal Massief, Zuidwest en Zuidoost de schapevleesproductie sterk toenam, vertoonde de produktie in het Parijse gebied en Noord een forse daling. (Tabel 52 zie blz. 62).

Tabel 52. Franse schapevleesproduktie (x 100 ton netto) 1) volgens diverse statistieken

	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Vlgs. region. statistiek 2)	97	93	98	102	103	103	107	
Vlgs. nation. statistiek 3)	108	96	103	111	117	118	116	
Vlgs. O.E.C.D.-vlees- statistiek	109	97	103	111	117	118	117	112

1) Geslacht gewicht incl. vet, excl. eetbare slachtafvallen.

2) Opgesteld door de Directions Départementales de l'Agriculture.

3) Opgesteld door de Service Central des Enquêtes et Etudes Statistiques.

Bronnen: Statistique Agricole 1969.

Meat Balances in O.E.C.D. member countries, 1955-1969.

HOOFDSTUK V

Het verbruik in Frankrijk van landbouwprodukten, landelijk en regionaal

§ 1. Bestedingen aan en verbruik van landbouwprodukten in Frankrijk

a. De bestedingen aan voedings- en genotmiddelen

De economische groei die zich manifesteert in een inkomensstijging in totaal en per hoofd heeft weliswaar de hoofdelijke bestedingen aan voedingsmiddelen aanzienlijk doen toenemen, maar toch in veel mindere mate dan de groei in bestedingen aan niet-agrarische produkten en diensten. De bestedingen aan voedings- en genotmiddelen 1) - in 1959 ruim 42% van het beschikbare inkomen - bedroegen in 1970 nog slechts 33%.

In de verdeling van de bestedingen over de verschillende categorieën voedingsmiddelen hebben zich in de periode 1959-1970 niet onaanzienlijke verschuivingen voorgedaan (zie tabel 53). Het aandeel van graanprodukten en groente in de totale voedseluitgaven is sinds 1959 teruggelopen. Ook dat van boter, oliën, vetten en dranken is achteruitgegaan. Daarentegen steeg het aandeel van melk, kaas en melkprodukten evenals dat van de bestedingen buitenshuis.

Tabel 53. Verdeling (in procenten) van de bestedingen *) aan voedings- en genotmiddelen ** over de verschillende categorieën

	1959	1970
Graanprodukten	10,1	8,5
Groenten en aardappelen	7,1	6,4
Fruit	4,4	4,2
Vlees, vis en eieren	25,8	24,9
Melk, kaas en melkprodukten	6,2	7,1
Boter, oliën en vetten	5,0	4,0
Dranken	14,6	11,7
Overige voedingsmiddelen	3,6	3,7
Rookwaren	4,2	3,8
Bestedingen buitenshuis	19,0	25,7
Totaal	100,0	100,0

*) Betreft zowel gekochte als zelf voortgebrachte produkten.

**) Incl. dranken en incl. bestedingen buitenshuis.

Bron: Les Collections de l'INSEE. Serie C 11, 1971.

1) Incl. dranken en incl. bestedingen buitenshuis.

b. Het hoofdelijk verbruik van landbouwprodukten in Frankrijk en de andere EEG-landen

Vergeleken met andere EEG-landen is het hoofdelijk verbruik van boter, kaas en vlees in Frankrijk hoog (tabel 54). Vooral kaas - meer dan 300 soorten - speelt in het Franse menu een relatief grote rol. Het vleesverbruik in Frankrijk was sinds jaren al vrij hoog en door verbetering van de levensstandaard is het verbruik nog verder gestimuleerd. Tegenover het hoge boterverbruik is het hoofdelijk verbruik van vetten en oliën in Frankrijk betrekkelijk laag.

Tabel 54. Hoofdelijk verbruik (in kg) van landbouwprodukten in de EEG-landen (1965/67) 1)

	Frankrijk	W.Dld.	Italië	Nederl.	België/ Lux.	EEG
Tarwe	84,6(85)	49,7	121,8	62,6	80,2	82,1
Overige granen	1,4(67)	20,7	5,1	6,3	2,1	9,1
Totaal granen	86,0(85)	70,4	126,9	68,9	82,3	91,2
Cons. melk	93,4(113)	75,9	67,4	115,3	86,1	81,4
Magere melk	9,7(152)	18,1	-	37,3	10,8	11,6
Condens/melkpoeder	3,1(182)	9,7	0,7	10,3	2,9	4,0
Boter	7,6(125)	7,1	1,5	3,3	7,2	5,4
Kaas	12,1(161)	8,4	9,7	8,0	6,4	9,6
Rund- en kalfsvlees	26,3(90)	21,6	17,9	19,3	23,3	22,0
Varkensvlees	22,7(137)	33,4	7,8	19,7	23,8	22,0
Pluimveevlees	12,2(159)	6,6	7,4	4,5	7,2	8,2
Overig vlees 2)	16,8(123)	5,6	4,8	6,2	10,4	8,7
Totaal vlees 3)	78,0(124) 4)	67,2	37,9	49,7	64,7	60,9
Groenten 5)	130,8(102)	58,7	154,0	66,3	75,0	106,5
Fruit 5)	50,7(177)	80,7	83,6	46,3	45,6	69,3
Aardappelen	98,8(79) 6)	108,2	41,0	88,9	116,3	85,8
Suiker 7)	31,5(115)	31,3	25,2	45,6	34,6	30,8
Vetten en oliën 4)	16,9(127)	19,1	17,6	29,3	21,7	18,9
Eieren	11,2(105) 8)	14,0	9,6	11,8	13,6	

() = index 1955/57 = 100.

1) Gemiddelden van drie jaren.

2) Incl. eetbare slachtafvallen, excl. slacht- en afsnijvetten.

3) Geslacht gewicht.

4) In 1965/66.

5) Incl. conserven.

6) 1956/58 = 100.

7) Incl. suiker in suikerhoudende produkten.

8) 1957/59 = 100.

Bron: EEG- Landbouwstatistiek.

Overigens blijkt uit tabel 54 duidelijk dat in Frankrijk het hoofdelijk verbruik van granen en aardappelen gedaald is, terwijl dat van o.a. melk, boter, kaas, vlees, fruit en suiker gestegen is. Dat het hoofdelijk verbruik van varkens- en pluimveevlees zoveel sterker toegenomen is dan dat van rundvlees houdt waarschijnlijk gedeeltelijk verband met het feit dat eerstgenoemde vleessoorten minder in prijs stegen dan rund- en kalfsvlees (zie tabel 12, hoofdstuk II).

c. Het hoofdelijk verbruik van landbouwprodukten in Frankrijk per beroepsgroep

Uit tabel 55 blijkt de samenstelling van het hoofdelijk verbruik van voedingsmiddelen in de verschillende beroepscategorieën. De gegevens voor alle beroepsgroepen te zamen (laatste kolom) stemmen voor een aantal produkten niet overeen met de Franse verbruikscijfers die door de EEG zijn gepubliceerd (tabel 54). Eerstgenoemde gegevens zijn nl. ontleend aan het jaarlijkse budgetonderzoek; de EEG-cijfers zijn afkomstig van de nationale voorzieningsbalansen. Overigens hebben de tabellen betrekking op verschillende jaren.

Typerend voor de agrariërs is het bijzonder hoge verbruik per hoofd van graanprodukten, melk, eieren, vlees en wijn. Bij wijn, melk, eieren en vlees gaat het vooral om produkten die in belangrijke mate uit eigen bedrijf worden betrokken. Van het wijnverbruik door landbouwers is 61% afkomstig van eigen bedrijf, van dat door de landarbeiders 40%. Ook de mogelijkheid om melk en vlees uit eigen bedrijf te betrekken heeft het verbruik van deze produkten (90 resp. 59%) bij de boeren gestimuleerd. Wat de huisslachtingen betreft, deze zijn vooral van varkens en pluimvee belangrijk. Van het totale varkensvleesverbruik door de boeren is 54% afkomstig van huisslachtingen; van het pluimveevleesverbruik zelfs 92%. Bij de landarbeiders zijn deze percentages veel geringer, nl. 18 resp. 45%. 1)

Vergeleken met de consumptie door niet-landbouwers is het hoofdelijk verbruik van rund- en kalfsvlees, kaas en fruit in de landbouw vrij laag. Hetzelfde geldt voor bier en de niet-alcoholische dranken.

Van de niet-agrarische beroepsgroepen verbruiken de arbeiders naar verhouding veel aardappelen, graanprodukten, melk en wijn, doch relatief weinig kaas, groente en fruit. Ten aanzien van vlees wordt door de arbeiders minder rund- en kalfsvlees geconsumeerd dan in de andere beroepscategorieën.

§ 2. Regionale verschillen in de consumptie van landbouwprodukten

Sinds 1965 wordt jaarlijks in de afzonderlijke gebieden een budgetenquête gehouden betreffende de uitgaven aan en het verbruik van voedingsmiddelen. In het kader van deze enquête wordt ook onderzoek verricht per beroepsgroep, maar helaas worden deze groepen niet naar gebieden

1) Frans budgetonderzoek 1967 (Les Collections de l'Insee, serie M 1).

Tabel 55. Hoofdelijk verbruik 1) van voedingsmiddelen (in kg) per beroepsgroep in 1967

	Land- bou- wers	Land- arbei- ders	Vrije beroe- pen 2)	Hoger perso- neel 3)	Middelb. perso- neel	Lager perso- neel	Arbei- ders	Niet- werken- den 4)	Alle beroeps- groepen
Brood, meel en deegwaren	134,3	104,7	74,8	53,1	65,4	72,4	86,6	94,6	86,3
Aardappelen	91,4	81,4	82,0	52,2	83,4	81,3	108,1	107,2	94,3
Groente 5)	75,5	73,9	77,3	74,3	70,3	69,9	65,2	86,8	73,3
Fruit	47,0	51,3	69,9	82,5	70,3	66,0	61,0	70,3	64,9
Vlees en vleeswaren	72,0	50,3	56,7	51,7	52,8	52,4	51,6	55,6	55,2
waarvan: rundvlees	11,5	11,2	14,5	14,2	14,0	13,7	12,9	13,3	13,2
kalfsvlees	4,2	4,0	6,8	6,2	5,6	5,4	4,1	6,0	5,2
varkensvlees 6)	22,1	15,3	15,4	15,0	16,0	14,8	15,4	16,5	16,3
pluimveevlees	21,0	11,0	11,4	8,5	10,0	9,6	10,5	11,2	11,6
Consumptiemelk (liters)	115,3	67,7	76,2	73,8	70,1	74,7	84,1	87,0	83,5
Kaas	10,6	8,5	10,7	13,4	11,7	11,9	10,3	12,0	11,2
Boter	11,3	6,7	8,8	8,9	8,6	8,3	8,4	9,6	9,0
Eieren (stuk)	249	169	168	159	151	154	157	186	172
Bier (liters)	10,8	12,4	18,5	20,3	22,7	19,4	25,6	21,9	21,2
Wijn (liters)	113,3	111,0	74,0	56,3	67,7	73,6	81,7	107,7	85,7
Niet-alcoholische dranken (frs.)	16,6	14,7	42,2	60,0	43,5	47,4	36,8	37,7	38,1
Suiker	24,7	17,5	16,1	15,3	15,8	16,6	18,2	26,6	19,6
Gemiddeld inkomen per hoofd (frs.)	4 481	2 596	7 033	10 831	6 533	5 191	4 108	4 669	5 274

1) Inclusief zelfgeproduceerde voedingsmiddelen, exclusief verbruik buitenshuis. Ontleend aan het Franse budgetonderzoek.

2) Inclusief industriëlen, kunstenaars, groot- en kleinhandelaren.

3) Academics en personeel van gelijk niveau.

4) Gepensioneerden, studenten, dienstplichtigen en werklozen.

5) Exclusief peulvruchten en conserven.

6) Inclusief ham, spek en varkensvlees in verwerkte vorm.

Bron: Les Collections de l'INSEE, serie M1.

onderverdeeld.

Uit tabel 56 blijkt dat in het welvarende Parijse gebied het verbruik van graanprodukten en aardappelen relatief laag is en de consumptie van vlees, melkprodukten, groente en fruit relatief hoog.

Tussen de andere gebieden zijn er ten aanzien van het verbruik van brood, meel en deegwaren geringe verschillen, met uitzondering van Noord, Centraal Massief en Zuidwest. Terwijl in de laatstgenoemde twee gebieden het hoofdelijk verbruik op een betrekkelijk hoog niveau ligt, nl. 127 resp. 111 kg (tegenover 90 kg voor Frankrijk in 1966), sluit Noord met 73 kg meer aan bij het Parijse gebied (63 kg).

Het verbruik van pluimveevlees is relatief hoog in gebieden waar het eigen verbruik als percentage van het totale hoofdelijke verbruik hoog is, nl. in West, Centraal Massief en Zuidwest. De varkensvleesconsumptie is groot in Oost, West (inclusief Bretagne) en Centraal Massief.

In het Parijse gebied, Noord en het Mediterraangebied wordt relatief weinig melk gedronken. Het verbruik van bier in Noord en dat van wijn in het Mediterraangebied is naar verhouding groot. In het Parijse gebied is de consumptie van niet-alcoholische dranken groter dan in de andere gebieden.

Het hoofdelijk verbruik van kaas is in het Parijse gebied, Centraal Massief en Zuidoost naar verhouding hoog, doch in West (inclusief Bretagne) bijzonder laag. Daartegenover is het boterverbruik in laatstgenoemd gebied, evenals in Noord, veel hoger dan in de andere gebieden. Het boterverbruik is in het Mediterraangebied en Zuidwest naar verhouding erg laag, doch hier is het verbruik van andere vetten en oliën groot.

Het verbruik van aardappelen per hoofd loopt van gebied tot gebied niet zo sterk uiteen. Alleen Noord vormt met een bijzonder hoog verbruik (bijna 80% boven het nationale gemiddelde) hierop een uitzondering.

Er zijn weinig regionale verschillen in het verbruik van groente en fruit, met uitzondering van het Parijse gebied en het Mediterraangebied, die een hoog verbruik per hoofd van deze produkten te zien geven.

In de Franse budgetstatistiek is - zoals gezegd - het hoofdelijk verbruik per beroepsgroep niet per regio gegeven. Het EEG-budgetonderzoek doet dat wel, maar de cijfers zijn niet recent (1963/64). In tabel 57 t/m 59 is het verbruik door landbouwers, arbeiders, employés en ambtenaren per gebied weergegeven.

In verband met de beperkte omvang van de steekproef zijn voor de groep landbouwers evenals voor de groep employés en ambtenaren enkele gebieden samengevoegd. Het blijkt, dat er 1963/1964 tussen de beroepsgroepen onderling en regionaal vrij grote verschillen waren in het verbruik van voedingsmiddelen. De boeren hadden in alle gebieden de grootste consumptie per persoon van graanprodukten, aardappelen, groente, consumptiemelk, boter, varkensvlees, pluimveevlees, eieren en suiker (als zodanig). Zoals wij reeds eerder hebben geconstateerd betreft het hoofdzakelijk produkten die voor een groot deel uit eigen bedrijf komen.

Binnen de afzonderlijke beroepsgroepen loopt het verbruik van bovengenoemde produkten echter van gebied tot gebied nog vrij sterk uiteen.

Tabel 56. Hoofdelijk verbruik 1) van voedingsmiddelen (in kg) per gebied (1966)

	P.G.	P.B.	N.	O.	W.+B.	C.M.	Z.W.	Z.O.	M.G.	Frankrijk
Brood	54,7	90,2	65,3	76,5	84,2	109,4	99,0	82,8	78,2	79,2
Meel en deegwaren	7,9	10,6	7,8	14,8	9,9	17,4	12,0	10,8	13,1	10,9
Aardappelen	73,9	119,0	167,3	100,9	88,2	80,4	69,5	87,6	85,6	94,0
Groente	74,9	67,7	63,4	56,1	73,0	71,2	86,1	88,2	88,2	72,8
Fruit	75,1	49,4	53,4	53,9	47,4	50,1	54,3	61,9	78,4	59,9
Totaal vlees	56,6	54,6	47,7	51,2	58,5	58,3	59,6	48,8	50,7	54,1
waarvan rundvlees	14,7	14,3	13,2	10,7	11,5	9,5	11,6	12,0	14,0	12,7
kalfsvlees	6,0	3,8	2,3	4,9	5,9	6,1	4,4	4,6	4,2	4,8
varkensvlees 2)	15,7	16,5	16,2	19,9	17,4	18,0	16,1	14,9	13,0	16,2
schape- en geitenvlees	3,2	1,3	1,0	0,5	0,5	1,5	1,6	2,1	3,8	1,9
pluinvlees	10,1	10,9	9,1	8,5	15,4	15,0	16,6	9,8	9,2	11,5
Eieren (stuks)	144	191	164	182	156	204	182	161	149	166
Consumptiemelk	71,1	103,9	63,6	113,3	98,3	116,8	88,6	96,6	63,3	88,0
Room	0,5	0,9	0,2	1,2	0,5	0,8	0,2	0,6	0,2	0,5
Kaas	12,6	10,7	10,3	9,9	5,5	14,1	9,0	14,5	10,9	10,7
Boter	8,6	8,8	15,9	6,4	16,2	6,2	4,7	7,2	4,7	8,9
Olïën en vetten	11,6	13,5	12,6	15,2	10,6	15,3	17,0	12,5	20,3	13,9
Suiker (als zodanig)	15,3	20,7	19,2	18,9	20,4	27,1	22,3	19,4	19,1	19,5
Bier (liters)	19,8	21,2	101,8	25,6	7,1	4,7	3,6	7,3	8,9	20,2
Wijnen (liters)	85,9	82,1	46,8	76,6	55,9	110,9	127,5	91,3	92,6	84,8
Niet-alcoholische dranken (frrs.)	54,7	32,9	49,4	36,6	21,9	19,6	17,0	30,0	25,6	33,5
Gemiddeld inkomen per hoofd (frrs.)	7 390	4 545	4 860	4 588	4 358	3 608	4 391	4 982	4 689	5 106

1) Ontleend aan het jaarlijkse Franse budgetonderzoek, dat is uitgegaan zowel van gekochte als van zelfvoortgebrachte voedingsmiddelen. De consumptie buitenshuis is niet in bovenstaande cijfers begrepen.

2) Inclusief ham, spek en varkensvlees in verwerkte vorm.

Bron: Etudes et Conjecture No. 10, 1968.

Bij de boeren wordt het hoogste melkverbruik aangetroffen in Oost en Zuidoost en het laagste in het Mediterraangebied. Ten aanzien van boter is het hoofdelijk verbruik door de boeren bijzonder hoog in West (inclusief Bretagne), doch erg laag in het Mediterraangebied. Voor varkensvlees geldt Centraal Massief als het gebied met het hoogste verbruik per hoofd, voor pluimveevlees Zuidwest.

Tabel 57. Regionale verschillen in het hoofdelijk verbruik 1) (in kg) van voedingsmiddelen door landbouwers 1963/64

	P.G., P.B. + N.	W. + B.	C.M.	Z.W.	O. + Z.O.	M.G.	Frankrijk
Brood	148,5	141,7	149,2	158,3	126,4	123,0	142,4
Meel en deegwaren	10,9	8,5	13,9	12,4	11,6	15,5	11,1
Aardappelen	97,0	92,7	91,3	89,0	89,3	86,8	90,8
Groente	59,1	56,0	57,4	63,0	52,7	57,3	57,4
Fruit	34,8	28,4	24,7	36,1	33,6	53,4	33,4
Totaal vlees	64,3	60,2	54,8	58,8	49,8	50,4	57,1
waarvan: rundvlees	14,8	9,7	7,2	9,0	11,5	11,6	10,6
kalfsvlees	3,3	6,0	5,4	4,3	4,0	3,3	4,5
varkensvlees 2)	7,5	3,3	9,8	5,6	5,1	4,2	5,4
schape- en geitenvlees	1,1	0,3	0,6	0,7	0,2	3,6	0,7
pluimveevlees	17,8	17,1	14,5	19,8	11,6	12,2	16,2
Eieren (stukks)	233	178	184	217	217	139	201
Consumptiemelk	119,5	108,6	91,0	89,0	141,6	62,1	106,6
Room	1,0	0,3	0,5	0,0	0,5	0,0	0,4
Kaas	8,9	2,9	11,1	7,3	12,9	9,1	7,7
Boter	10,8	18,8	4,8	3,7	6,7	3,1	9,5
Oliën en vetten	2,1	1,6	0,9	1,2	1,8	1,1	1,5
Suiker (als zodanig)	25,4	24,1	31,0	28,0	31,1	26,7	27,0
Gem. jrl. uitgaven per hoofd (in frs.)	3806	2752	2780	2840	3089	3748	3061
Verhoud.cijfers (Frankrijk = 100)	(124)	(90)	(91)	(93)	(101)	(122)	(100)

1) Inclusief zelf geproduceerde voedingsmiddelen, exclusief verbruik buitenshuis.

2) Exclusief het verbruik van spek, ham en varkensvlees in verwerkte vorm (worst, gehakt, e.d.).

Bron: EEG-budgetonderzoek 1963/64, resultaten naar gebied, speciale serie 1966.

Tabel 58. Regionale verschillen in het hoofdelijk verbruik 1) (in kg) van voedingsmiddelen door employé's en ambtenaren 1963/64

	P.G.	P.B.	N.	O.	W.+B.	C.M.+ Z.W.	Z.O.	M.G.	Frankrijk
Brood	60,2	75,8	71,4	69,5	74,8	83,4	72,0	74,5	70,0
Meel en deegwaren	6,5	8,1	6,2	12,1	7,0	9,6	8,4	11,1	8,3
Aardappelen	61,6	91,5	114,8	93,1	63,3	68,4	59,7	66,7	73,0
Groente	45,3	43,3	40,1	43,7	44,4	51,5	45,3	52,8	45,7
Fruit	63,0	50,4	57,2	59,7	45,6	55,8	68,1	75,7	60,1
Totaal vlees	51,1	43,0	43,4	45,2	40,9	50,6	41,1	45,7	46,1
waarvan: rundvlees	13,4	12,3	12,2	9,9	10,6	12,4	11,4	12,4	12,0
kalfsvlees	5,6	4,2	3,8	5,6	6,4	6,1	6,4	4,9	5,4
varkensvlees 2)	4,5	4,3	4,1	4,9	4,0	4,1	3,0	3,3	4,1
schape- en geitenvlees	2,8	1,0	1,4	0,8	0,8	2,1	1,7	3,5	2,0
pluimveevlees	9,5	7,9	8,3	7,1	7,7	11,3	7,0	8,6	8,6
Eieren (stukks)	132	141	158	151	126	136	132	119	134
Consumptiemelk	75,0	92,3	69,8	98,6	79,9	83,6	86,5	70,8	81,1
Room	0,6	0,9	0,3	1,2	0,5	0,2	0,5	0,2	0,6
Kaas	11,8	10,1	10,2	9,5	6,2	8,8	12,5	10,7	10,3
Boter	8,2	7,9	14,2	6,7	11,2	5,0	6,8	4,6	7,7
Oliën en vetten	1,2	1,8	3,3	2,3	2,4	1,1	1,3	0,9	1,6
Suiker (als zodanig)	12,4	15,3	17,5	19,9	15,8	20,8	17,1	16,7	16,0
Gemidd. jrl. uitgaven per hoofd (in frs.)	7 445	5 058	5 768	5 764	4 626	5 024	5 787	5 847	5 954
Verhoud. cijfers (Frankrijk = 100)	(125)	(85)	(97)	(97)	(78)	(84)	(97)	(98)	(100)

1) Zie voetnoot van tabel 57.
2)

Bron: EEG-budgetonderzoek 1963/64. resultaten naar gebied. speciale serie 1966.

Tabel 59. Regionale verschillen in het hoofdelijk verbruik 1) (in kg) van voedingsmiddelen door arbeiders (zonder landarbeiders) 1963/64

	P.G.	P.B.	N.	O.	W.+B.	C.M.	Z.W.	Z.O.	M.G.	Frankrijk
Brood	75.0	96.3	85.8	84.0	92.4	100.8	106.0	90.8	90.0	89.6
Meel en deegwaren	8.2	9.5	8.0	15.0	7.2	11.2	10.3	10.8	14.0	10.2
Aardappelen	75.3	88.7	124.9	80.3	72.1	73.5	68.2	76.2	69.3	81.8
Groente	46.3	41.4	36.3	36.0	35.2	45.8	53.9	39.4	43.8	42.1
Fruit	53.4	38.5	41.3	42.2	31.0	43.2	42.8	49.2	58.2	45.3
Totaal vlees	52.1	43.8	40.9	44.2	42.2	45.3	48.8	41.5	43.9	45.5
waarvan: rundvlees	12.9	12.2	12.3	8.8	10.8	8.0	11.6	10.6	12.1	11.4
kalfsvlees	5.5	3.6	2.2	4.7	5.5	6.5	4.7	5.7	3.7	4.6
varkensvlees 2)	4.8	4.3	4.3	5.7	4.1	6.9	3.8	4.4	3.0	4.5
schape- en geitenvlees	2.7	0.8	0.7	0.3	0.2	0.8	1.5	1.0	3.2	1.3
pluimveevlees	9.9	8.3	7.3	6.6	8.4	11.0	12.7	7.1	8.7	8.8
Eieren (stukks)	112	141	140	131	130	138	140	126	103	128
Consumptiemelk	78.0	99.8	71.1	107.4	90.6	87.1	81.6	93.1	75.3	87.3
Room	0.5	0.8	0.8	0.9	0.4	0.3	0.1	0.4	0.1	0.4
Kaas	10.6	7.8	7.6	8.3	4.8	9.1	7.4	11.0	8.8	8.5
Boter	7.5	7.3	15.5	5.8	12.4	5.1	3.6	5.5	3.4	7.5
Oliën en vetten	1.5	3.0	4.2	2.8	2.5	2.0	1.3	1.7	0.8	2.2
Suiker (als zodanig)	13.6	17.2	19.4	20.6	15.9	21.8	21.3	17.9	14.8	17.6
Gem. jrl. uitgaven p.hoofd (in frs.)	5 168	3 373	3 562	3 685	2 955	3 122	3 367	3 784	3 795	3 806
Verhoud. cijfers (Frankrijk=100)	(136)	(89)	(94)	(97)	(78)	(82)	(88)	(99)	(100)	(100)

1) Zie voetnoot van tabel 57.

2)

Bron: EEG-budgetonderzoek 1963/64, resultaten naar gebied, speciale serie 1966.

HOOFDSTUK VI

Confrontatie per gebied van produktie en verbruik van melk, vlees en eieren

De confrontatie per gebied van produktie en verbruik in dit hoofdstuk heeft betrekking op melk, rund- en kalfsvlees, varkensvlees, pluimveevlees en eieren. Voor granen is geen overzicht gemaakt, omdat de gegevens aangaande het regionale verbruik van voedergraan te gebrekkig zijn.

De regionale produktiecijfers zijn ontleend aan de Franse statistieken, zij het dat daarop correcties zijn gemaakt, die nader zullen worden toegelicht.

Voor de consumptiecijfers is gebruik gemaakt van het Franse regionale budgetonderzoek dat in 1966 naar het voedselverbruik 1) in de huishoudingen werd ingesteld (zie hoofdstuk V). Het uit dit onderzoek te berekenen verbruik per gezinslid is representatief geacht voor de totale regionale bevolking. Aangenomen is dus, dat het verbruik per hoofd in de buiten het onderzoek gehouden collectieve huishoudingen 2) gelijk is aan het verbruik per hoofd in de gezinshuishoudingen. De uit het budgetonderzoek verkregen gegevens over de regionale consumptie per hoofd zijn opgrond van hun globale betekenis slechts gebruikt als verhoudingsgetallen waarmee het landelijk verbruik per hoofd uit de nationale produktbalansen is onderverdeeld naar gebieden.

§ 1. Melk en zuivelprodukten

In tabel 60 is een overzicht gegeven van de melkvetproduktie en -consumptie per hoofd van de bevolking in de diverse gebieden. Bij de berekening van de melkvetproduktie is uitgegaan van een gemiddeld vetgehalte van 3,8%, terwijl de vervoederde volle opfokmelk in mindering is gebracht. De consumptie van melkvet is met behulp van normen afgeleid uit de consumptie van melk- en zuivelprodukten. (Tabel 60 zie blz. 74).

Het blijkt dat in West en in Bretagne de produktie per hoofd ver uitgaat boven de hoofdelijke consumptie, op afstand gevolgd door het Parijse Bekken, Zuidwest, Oost, Centraal Massief en Zuidoost. Gebieden met een zelfvoorzieningstekort zijn het Parijse gebied, het Middellandse Zeegebied en - in mindere mate - Noord.

1) Incl. het eigen verbruik van zelfgeproduceerde voedingsmiddelen en het verbruik buitenshuis.

2) Ziekenhuizen, kazernes, gevangenen enz., waarin ca. 5% van de Franse bevolking verblijft.

Tabel 60. Produktie en verbruik per hoofd van melkvet 1) in kg in 1966 (ramingen)

	Melkvetprod. 2) p. hfd. (norm 3,8%)	Melkvet- verbruik 3)	Overschot/ tekort
Parijse gebied	1	14	-
Parijse Bekken	27	15	+
Noord	14	18	-
Oost	21	14	+
West	50	18	+
Bretagne	42	18	+
Centraal Massief	22	14	+
Zuidwest	18	10	+
Zuidoost	17	15	+
Mediterraan gebied	2	10	-
Frankrijk	18	14	+

- 1) Van koemelk, geitemelk en schapemelk.
- 2) Na aftrek van volle melk voor opfokdoeleinden.
- 3) Er zijn verschillen tussen de consumptiecijfers uit het Franse budgetonderzoek en die van de EEG. In deze tabel is uitgegaan van de EEG-gegevens, die verdeeld zijn naar gebied op basis van de regionale cijfers uit het Franse budgetonderzoek.

Bronnen: Statistique Agricole Annuelle.
EEG-Landbouwstatistiek.

Met het oog op de ontwikkeling van de zelfvoorzieningsgraad gedurende een periode van verscheidene jaren zou het interessant zijn om balansvergelijkingen voor melk te maken tussen twee perioden. Dit is echter niet mogelijk, omdat over vroegere jaren geen regionale gegevens over het melkverbruik beschikbaar zijn. Wel is het mogelijk de ontwikkeling van de melkproduktie per hoofd na te gaan (tabel 61).

Volgens deze tabel is er een sterke stijging van de melkproduktie per hoofd geweest in West, Bretagne, Zuidwest en het Parijse Bekken. Het zijn met name de gebieden die in 1966 een belangrijke overschotpositie hadden. Een minder sterke stijging heeft zich voorgedaan in Oost en Noord. Daartegenover had een daling plaats in het Parijse gebied en het Middellandse gebied, die in 1966 een sterk tekort vertoonden. (Tabel 61 zie blz. 75).

Tabel 61. Regionale ontwikkeling van de melkproduktie 1) in kg per hoofd in de periode 1961/62-1966/67

	Melkproduktie per hoofd	
	1961/62	1966/67
Parijse gebied	27,5	19,8 (72)
Parijse Bekken	690,6	777,4 (113)
Noord	362,9	372,5 (103)
Oost	574,3	613,6 (107)
West	1 172,5	1 423,2 (121)
Bretagne	977,0	1 245,4 (127)
Centraal Massief	961,7	1 071,4 (111)
Zuidwest	591,7	681,1 (115)
Zuidoost	533,6	587,1 (110)
Mediterraangebied	56,3	50,5 (90)
Frankrijk	504,0	561,2 (111)

() = index 1961/62 = 100

1) Koemelk.

Bronnen: Statistique Agricole Annuelle.

EEG-landbouwstatistiek No. 10, 1968.

§ 2. Vlees

Tabel 62 geeft een overzicht van produktie en verbruik per gebied van rundvlees (inclusief kalfsvlees) en varkensvlees.

De cijfers van het vleesverbruik zijn in de EEG-statistiek aanzienlijk hoger dan de cijfers van het Franse budgetonderzoek, nl. voor rund- en kalfsvlees resp. 26,3 en 17,5 kg per hoofd en voor varkensvlees resp. 22,7 en 16,2 kg. Een van de oorzaken van deze verschillen is dat in het budgetonderzoek vlees zonder been is geregistreerd en in de EEG-balansen vlees met been. Hiermede zijn echter de verschillen niet volledig verklaard. In tabel 62 is het EEG-consumptiecijfer van Frankrijk als uitgangspunt genomen. De regionale verdeling is tot stand gekomen op basis van de verhouding tussen de regionale cijfers van het Franse budgetonderzoek.

(Tabel 62 zie blz. 76).

Zowel voor rundvlees als voor varkensvlees hebben het Parijse gebied, het Mediterraangebied, Oost en Noord tekorten. Daarentegen wordt in West, Bretagne en Centraal Massief aanzienlijk meer rund- en varkensvlees voortgebracht dan verbruikt. In zijn totaliteit had Frankrijk in 1966 een beperkt overschot aan rundvlees, doch een flink tekort aan varkensvlees.

Tabel 62. Produktie en verbruik (kg) per hoofd van rund- en kalfsvlees 1) en van varkensvlees 1) in 1966 (ramingen)

	Rund- en kalfsvlees			Varkensvlees		
	prod. p.hfd.	verbr. p.hfd.	oversch. (+) tekort (-)	prod. p.hfd.	verbr. p.hfd.	oversch. (+) tekort (-)
Parijse gebied	2	31	-	0,5	22	-
Parijse Bekken	40	27	+	18	23	-
Noord	15	23	-	21	23	-
Oost	22	24	-	16	28	-
West	67	26	+	31	24	+
Bretagne	60	26	+	93	24	+
Centr. Massief	63	23	+	33	25	+
Zuidwest	38	24	+	23	23	.
Zuidoost	25	25	.	15	21	-
Mediterraangeb.	3	27	-	6	18	-
Frankrijk	27	26	+	19	23	-

1) Excl. slacht- en afsnijvet en eetbare slachtafvalfen.

Bronnen: Statistique Agricole 1966, 1969, tome I.

Etudes et Conjoncture No. 10, 1968.

EEG-landbouwstatistiek No. 7, 1968.

Uit tabel 63 blijkt, dat de rundvleesproduktie in Bretagne en het Parijse Bekken sterker is gestegen dan de bevolking 1). In Oost en West was dit verschijnsel veel minder geprononceerd, terwijl in het Midderraan-gebied, Noord, Zuidwest, Centraal Massief en Zuidoost het omgekeerde valt waar te nemen.

Met betrekking tot varkensvlees was er een relatief sterke produktie-stijging per hoofd in Bretagne, West en Noord. In de andere gebieden (uitgezonderd het Parijse gebied) verminderde de produktie per hoofd. (Tabel 63 zie blz. 77).

Voor pluimvee zijn eerst over 1968 regionale schattingen beschikbaar van de produktie van pluimveevlees 2). Voor de vaststelling van de regionale produktie van pluimveevlees in 1966 is gebruik gemaakt van deze produktiestatistiek als verdeelsleutel voor de nationale produktie. De nationale produktie van pluimveevlees bedroeg in 1966 610 000 ton (geslacht gewicht, zie tabel 47, hoofdstuk IV), nl. 400 000 ton vlees van

1) De cijfers wijzen hetzelfde uit voor het Parijse gebied, maar door de geringe vleesproduktie per hoofd is de statistische onzuiverheid van de uitkomst hier veel groter.

2) De som van de regionale produktiecijfers is echter aanzienlijk lager dan het nationale produktiecijfer (zie hoofdstuk IV).

Tabel 63. Regionale ontwikkeling van de rundvleesproductie en varkensvleesproductie per hoofd (kg geslacht gewicht) in de periode 1961/62-1966/67

	Rundvleesprod. 1) per hoofd		Varkensvleesprod. 1) per hoofd	
	1961/62	1966/67	1961/62	1966/67
Parijse gebied	1,5	2,2 (147)	0,7	0,8 (114)
Parijse Bekken	42,4	45,0 (106)	27,8	24,3 (87)
Noord	21,7	17,4 (80)	27,4	29,7 (108)
Oost	24,1	25,2 (104)	23,1	22,2 (96)
West	75,7	77,4 (102)	38,6	42,8 (111)
Bretagne	52,3	66,9 (128)	90,8	127,2 (140)
Centraal Massief	78,2	73,9 (95)	51,8	44,5 (86)
Zuidwest	48,8	44,6 (91)	33,9	30,1 (89)
Zuidoost	29,7	28,3 (95)	26,1	21,5 (82)
Mediterraangebied	4,6	2,7 (59)	8,4	8,0 (95)
Frankrijk	31,9	31,2 (98)	26,2	26,0 (99)

() = index 1961/62 = 100.

1) Met inbegrip van de slachtvetten en het afsnijvet, doch exclusief eetbare slachtafvalfen.

Bronnen: Statistique Agricole Annuelle.

EEG-landbouwstatistiek No. 7, 1968.

slachtkuikens, 90 000 ton vlees van legkippen en 120 000 ton vlees van overig pluimvee 1).

Wat het verbruik betreft is uitgegaan van het Franse budgetonderzoek over 1966. Evenals bij de andere vleessoorten is er sprake van een verschil tussen de cijfers van de EEG en die van het Franse budgetonderzoek; de laatste cijfers zijn 6% lager.

Uit tabel 64 blijkt dat Bretagne het gebied is met het hoogste productieoverschot per hoofd, op verre afstand gevolgd door Zuidoost, Zuidwest en West. Tekortgebieden zijn het Parijse gebied, Oost, het Midderraangebied, Noord en Centraal Massief.

1) France Agriculture 1968, uitgegeven door het Franse Ministerie van Landbouw.

Tabel 64. Produktie en verbruik per hoofd van pluimveevlees in 1966 in kg geslacht gewicht (ramingen)

Gebieden	Produktie per hoofd	Verbruik per hoofd	Overschot (+) of tekort (-)
Parijse gebied	0,4	11	-
Parijse Bekken	12	12	.
Noord	87	10	-
Oost	3	9	-
West	22	16	+
Bretagne	57	16	+
Centraal Massief	15	16	-
Zuidwest	23	18	+
Zuidoost	13	10	+
Mediterraangebied	5	10	-
Frankrijk	12	12	.

Bronnen: Statistique Agricole Annuelle.
Etudes et Conjuncture No. 10, 1968.
EEG-landbouwstatistiek No. 7, 1968.

§ 3. Eieren

Ten aanzien van eieren zijn voor de regionale produktie van eieren alleen cijfers voor 1967 bekend. Wij kunnen hiertegenover geen regionale verbruikscijfers van 1967 stellen, omdat vanaf dat jaar in het Franse budgetonderzoek een nieuwe gebiedsindeling wordt toegepast, die in vele opzichten afwijkt van de in ons onderzoek gemaakte indeling. Door gebrek aan gedetailleerde gegevens zijn de nieuwe regionale verbruikscijfers niet om te rekenen tot voor ons bruikbare regionale gegevens. Vandaar dat wij de regionale verbruikscijfers van eieren over 1966 hebben gebruikt. Daar deze slechts betrekking hebben op eieren in schaal (dus exclusief de consumptie in verwerkte vorm) geven zij het eierenverbruik te laag aan. In verband hiermede hebben wij deze gegevens slechts als verdeelsleutel gebruikt voor de nationale eierenconsumptie per hoofd (in schaal + in verwerkte vorm) zoals deze blijkt uit de nationale eierenbalans. De resultaten van deze berekeningen zijn in tabel 65 opgenomen.

Uit genoemde tabel blijkt dat West, Bretagne, Zuidwest, Zuidoost, het Parijse Bekken en het Centraal Massief overschotgebieden waren. Het Parijse gebied, het Mediterraangebied en Oost hadden daarentegen een tekort.

Tabel 65. Produktie en verbruik per hoofd van eieren in 1967 in kg
(ramingen)

Gebieden	Produktie	Verbruik	Overschot (+) of tekort (-)
Parijse gebied	1,2	10,2	-
Parijse Bekken	19,0	13,5	+
Noord	9,4	11,7	-
Oost	7,5	12,9	-
West	16,6	11,1	+
Bretagne	32,0		+
Centraal Massief	13,8	14,5	-
Zuidwest	19,9	12,9	+
Zuidoost	11,5	11,4	.
Mediterraangebied	5,8	10,6	-
Frankrijk	11,8	11,8	.

Bronnen: Statistique Agricole Annuelle.
Etudes et Conjoncture No. 10, 1968.
EEG-landbouwstatistiek No. 7, 1969.

Samenvatting

In de afgelopen jaren hebben er in de landbouw in Frankrijk evenals in andere Westeuropese landen noodzakelijke aanpassingen in de landbouwstructuur plaatsgehad. De landbouwproduktie is aanmerkelijk gestegen. De brutoproduktie ¹⁾ is in de periode 1959 en 1968 met 43% toegenomen, terwijl de prijzen met 24% stegen.

Het gebrek aan evenwicht tussen vraag en aanbod heeft geleid tot prijsdalingen. Door middel van een prijsbeleid en andere steunmaatregelen heeft de overheid getracht de inkomenspositie van de landbouw te verbeteren en de inkomensontwikkeling in de landbouw paritair met die in andere bedrijfstakken te doen verlopen.

Een ander vraagstuk betreft de vermindering van het aantal in de landbouw werkenden en de noodzaak tot bedrijfsvergroting, al is de gemiddelde bedrijfsoppervlakte in Frankrijk aanzienlijk groter dan in de andere EEG-landen. Vergroting van de bedrijfsomvang heeft als voorwaarde dat bedrijfshoofden afvloeien. In de periode van 1959 tot 1970 is de agrarische beroepsbevolking gedaald met 2,8% per jaar, het aantal bedrijven met 1,9% per jaar, terwijl de arbeidsproductiviteit met jaarlijks 6,8% toenam.

In de achterliggende periode hebben zich de volgende ontwikkelingen voorgedaan met betrekking tot de akkerbouw en de veehouderij:

- toeneming van het areaal grasland tegenover een daling van het bouwland bij een ongeveer gelijkblijvende oppervlakte cultuurgrond;
- toenemende betekenis van het graanareaal, waarbinnen verschuivingen optreden van rogge, haver en tarwe naar gerst en maïs;
- daling van het hakvruchtenareaal als gevolg van een achteruitgang van het aardappelareaal;
- vermindering van het areaal groenvoedergewassen;
- toeneming van de rundvee-, varkens- en pluimveestapel en afneming van het aantal schapen, geiten en paarden.

Voor ons onderzoek per gebied hebben wij Frankrijk onderverdeeld in tien gebieden, die samenvallen met een of meer plangebieden ("régions de programme").

Gemeten naar het aandeel van de agrariërs in de totale beroepsbevolking is in de gebieden West, Bretagne, Centraal Massief en Zuidwest, de landbouw de belangrijkste bestaansbron.

De verhouding tussen bouwland en grasland is als maatstaf gebruikt om de landbouw in de gebieden naar richting te karakteriseren. In de drie noordelijke gebieden (Parijse gebied, Parijse Bekken en Noord) is

1) De waarde van de produktie (in constante prijzen) die de nationale boerderij verlaat.

er relatief meer bouwland, waarvan de granen verreweg het belangrijkste deel voor hun rekening nemen. Daartegenover overweegt het grasland in Oost, West, Centraal Massief en Zuidoost.

Relatief veel runderen per ha cultuurgrond zijn er in West, Bretagne en Noord, veel varkens in Bretagne en Noord en veel pluimvee in Bretagne. In Zuidwest, Centraal Massief en in het Middellandse gebied zijn er relatief veel schapen en geiten.

Gemeten naar de structurele kenmerken is, van alle gebieden, de situatie in de landbouw in het Parijse gebied, het Parijse Bekken en Noord het gunstigst.

De sterke groei van de naoorlogse welvaart heeft uiteraard invloed gehad op de omvang en samenstelling van het verbruik van voedingsmiddelen. Veranderingen in het consumptiepatroon hadden tot gevolg, dat de additionele koopkracht niet gelijkmatig over de produkten werd verdeeld. Wat de voedingsmiddelen betreft is sinds 1956 het hoofdelijk verbruik van granen in Frankrijk met 15% en van aardappelen met 21% gedaald. Daarentegen steeg de per capita consumptie van vlees met 24% en van groente en fruit met 16%. In de zuivelsector ging het verbruik van consumptiemelk met 13% en van boter met 25% omhoog, terwijl het kaasverbruik zelfs met 61% steeg.

Het verbruikspatroon van de landbouwersgezinnen wijkt nogal af van dat van de andere bevolkingsgroepen als gevolg van het relatief hoge verbruik van produkten uit eigen bedrijf, zoals aardappelen, groente, fruit, varkensvlees, pluimvee, eieren, zuivel en wijnen.

De regionale verscheidenheid in het hoofdelijk verbruik is hoofdzakelijk toe te schrijven aan welvaartsverschillen en verschillen in consumptiegewoonten tussen de gebieden. Enkele opmerkelijke punten zijn het relatief hoge verbruik van rund- en kalbsvlees tegenover een laag verbruik van graanprodukten en aardappelen in het Parijse gebied en het Middellandse gebied en de relatief hoge consumptie van varkensvlees in Oost, West, Bretagne en Centraal Massief en van pluimveevlees in West, Centraal Massief en Zuidwest.

De regionale produktie per hoofd van melk, rund-, varkens- en pluimveevlees en eieren is geconfronteerd met het regionale verbruik van deze produkten. Voor graanprodukten is dit nagelaten, omdat de informatie betreffende het dierlijke verbruik te gebrekkig is. Hoewel het cijfermateriaal geen aanspraak kan maken op grote nauwkeurigheid geven de verschillen tussen produktie en consumptie toch een indicatie van de orde van grootte van de overschotten en tekorten in de diverse gebieden.

Het in oppervlakte kleinste gebied, nl. het Parijse gebied, met een grote bevolkingsdichtheid (ca. 797 inwoners per km²), heeft aanzienlijke tekorten van de onderzochte landbouwprodukten. Het andere grote tekortgebied is het Middellandse gebied. Hier is het tekort niet toe te schrijven aan de bevolkingsdichtheid (deze bedraagt slechts 75 inwoners per km²), maar aan de geringe produktie die zijn oorzaak vindt in geografische factoren, maar ook in de gebrekkige agrarische structuur en geringe produktiviteit in de landbouw.

Daarentegen behoren West en Bretagne tot de gebieden waar van de onderzochte produkten een overschot bestaat. Beide gebieden zijn nl. typische veeteeltgebieden. Zuidwest is ten aanzien van varkensvlees juist zelfvoorzienend en heeft overschotten van de andere veehouderijprodukten.

De overige gebieden hebben van sommige in beschouwing genomen landbouwprodukten overschotten en van andere tekorten. Het Parijse Bekken heeft een overschot aan melk, rundvlees, pluimveevlees en eieren, maar een tekort aan varkensvlees. Veel overeenkomst daarmee vertoont Zuidoost, zij het dat de produktie en het verbruik van rundvlees daar in evenwicht zijn. Centraal Massief heeft overschotten van rundvlees en varkensvlees, maar een tekort aan pluimveevlees. Noord en Oost zijn beide tekortgebieden voor vlees en eieren; Noord heeft bovendien een tekort aan melk.